

Nr 76

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för budgetåret 1970/71 till byggnadsarbeten samt inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m.; given Stockholms slott den 27 februari 1970.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utbildningsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sven Moberg

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ett investeringsanslag av 1,1 milj. kr. för budgetåret 1970/71 för byggnadsarbeten för vissa kulturändamål.

Förslag läggs fram om förändrade riktlinjer för dimensionering av grundläggande utbildning inom ämnesområdena biologi, fysik och kemi.

Vidare föreslås en medelsanvisning av 130 milj. kr. för byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor m. m. Medelsförbrukningen för verksamheten under innevarande och nästa budgetår beräknas till sammanlagt ca 270 milj. kr.

Medel tas upp för fortsatt utbyggnad inom södra delen av Frescatiområdet av nybyggnader för icke-laborativa institutioner vid universitetet i Stockholm. En nybyggnad för kemi m. m. föreslås inom norra delen av området för en beräknad kostnad av 35,9 milj. kr. Medel beräknas för den laboratoriebyggnad som f. n. uppförs inom karolinska institutets område. Vid tekniska högskolan i Stockholm föreslås ny- och ombyggnad för sektion V för ca 9 milj. kr. Vidare föreslås en utbyggnad av statens biblioteksdepå i Bålsta. Medel beräknas även för fortsatt utbyggnad vid universiteten i Uppsala, Lund, Göteborg och Umeå samt vid Chalmers tekniska högskola. Medel tas vidare upp för den fortsatta utbyggnaden för teknisk utbildning och forskning m. m. på Vallaområdet i Linköping samt för om- och tillbyggnader för vissa lärarhögskolor.

Slutligen föreslås en medelsanvisning av 60 milj. kr. för inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m.

*Utdrag av protokollet över utbildningsärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 27 februari
1970.*

Närvarande:

Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG,
LANGE, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDQVIST, GEIJER, ODHNOFF, WICKMAN,
MOBERG, LÖFBERG, LIDBOM.

Statsrådet Moberg anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *anslag för budgetåret 1970/71 till byggnadsarbeten samt inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m.* och anför.

I årets statsverksproposition (bil. 10 s. 443, 446 och 363) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1970/71 beräkna

till Byggnadsarbeten för vissa kulturändamål ett investeringsanslag av 3 milj. kr.;

till Byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor m. m. ett investeringsanslag av 130 milj. kr.;

till Inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m. ett reservationsanslag av 60 milj. kr.

Jag anhåller nu att få anmäla dessa frågor.

Byggnadsarbeten för vissa kulturändamål

1968/69 Utgift	6 697 346	Reservation	231 450
1969/70 Anslag	4 770 000 ¹		
1970/71 Förslag	1 100 000		

¹ Varav 1 870 000 kr. på tilläggsstat I till riksstaten

Anslagsförslag m. m.

Från detta investeringsanslag bekostas vissa byggnadsobjekt för kulturändamål inom utbildningsdepartementets område.

I sin anslagsframställning för budgetåret 1970/71 föreslår *byggnadsstyrelsen* att anslaget förs upp med 3 milj. kr. och att ytterligare 1 870 000 kr. anvisas på tilläggsstat för innevarande budgetår. I enlighet med byggnadsstyrelsens förslag har sistnämnda belopp anvisats på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1969/70 (prop. 1969: 150 bil. 4 s. 19, SU 183, rskr 417).

I det följande redogörs endast för ett objekt som f. n. är aktuellt. I övrigt får jag hänvisa till de redogörelser som lämnades i prop. 1968: 33 (SU 44, rskr 129), 1969: 1 (bil. 10 s. 484, SU 43, rskr 129) och 1969: 150 (bil. 4 s. 19).

Nybyggnad av bokmagasin för kungl. biblioteket. Redogörelse för detta byggnadsobjekt lämnades i prop. 1968: 33 (s. 3). Den i investeringsplanen för innevarande budgetår uppförda kostnadsramen har (jfr prop. 1969: 150 bil. 4 s. 19) höjts med 94 000 kr. till 2 769 000 kr. i prisläget den 1 april 1968. Höjningen var föranledd av oförutsedda kostnader för grundläggningsarbeten.

Kungl. biblioteket har för byggnadsstyrelsen redovisat att ett starkt behov föreligger av en rörpostanläggning. I samband med byggnadsarbetena har erforderliga förberedelser vidtagits för installerande av en sådan anläggning. Byggnadsstyrelsen uppskattar kostnaderna till 75 000 kr. och föreslår efter samråd med statskontoret och LUP-kommittén för Stockholm att kostnadsramen för nybyggnaden höjs med detta belopp samt med hänsyn till den allmänna byggnadskostnadsstegringen till 3 025 000 kr. i prisläget den 1 april 1969.

Föredraganden

Den föreslagna höjningen av kostnadsramen för nybyggnaden av bokmagasin för kungl. biblioteket bör godtas. För nästa budgetår bör medel anvisas enligt följande investeringsplan och anslagsberäkning.

Investeringsplan

(1 000-tal kr.)

Byggnadsobjekt	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart mån./år	Färdigställande mån./år
	1.4.68	1.4.69	Faktisk t. o. m. 1968/69	Beräknad för			
				1969/70	1970/71		
Nybyggnad för riksarkivet	20 400 ¹	20 460	19 259	1 100	101	11.66	6.68
Utbyte av hissar inom Operan	2 500	2 500	1 686	780	34	5.67	8.69
Nybyggnad av bokmagasin för kungl. biblioteket	2 769 ¹	3 025	1 519	1 300	165	6.68	2.70
Om- och tillbyggnad av landsarkivet i Lund	3 460	3 720	1 107	1 700	800	11.68	9.70
Tillbyggnad av pontonhus för Wasamuseet m. m.	1 545	1 575	1 454	121	—	2.68	1.69
	30 674	31 280	25 025	5 001	1 100		

Anslagsberäkning

(1 000-tal kr.)

Medelstillgång		Beräknad medelsförbrukning	
Reservation 1.7.1969	231	1969/70	5 001
Anslag för 1969/70		1970/71	1 100
riksstat	2 900		
tilläggsstat I	1 870		
Anslag för 1970/71 (förslag)	1 100		
	6 101		6 101

¹ Jfr prop. 1969: 150 (bil. 4 s. 20)

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Byggnadsarbeten för vissa kulturändamål* för budgetåret 1970/71 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 1 100 000 kr.

Byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor m. m.

1968/69 Utgift	125 499 524	Reservation	17 416 969
1969/70 Anslag	120 000 000		
1970/71 Förslag	130 000 000		

Anslagsförslag m. m.

Detta investeringsanslag bör — förutom byggnadsarbeten vid universiteten, karolinska institutet, de tekniska högskolorna, den medicinska och tekniska utbildnings- och forskningsenheten i Linköping och gymnastik- och idrottshögskolorna — även avse byggnadsarbeten vid lärarhögskolorna.

Från byggnadsstyrelsen och tekniska högskolorna i Stockholm byggnadskommitté föreligger framställningar om investeringsanslag för budgetåret 1970/71. Vidare har styrelsen och byggnadskommittén successivt redovisat projekteringshandlingar m. m. för aktuella byggnadsobjekt.

Jag vill först erinra om de principer som gäller för handläggningen av ärenden rörande byggnadsverksamheten vid universitet och högskolor.

För varje universitetsort finns en lokal- och utrustningsprogramkommitté (LUP-kommitté) med uppgift att utarbeta lokal- och utrustningsprogram för läroanstalterna på orten. Kommittéerna för Uppsala, Lund och Göteborg utarbetar program även för de tre berörda filialorterna, dvs. resp. Örebro, Växjö och Karlstad. Interimsstyrelsen för den medicinska och tekniska utbildnings- och forskningsenheten i Linköping har motsvarande uppgift för denna ort. Programunderlag för lärarhögskolorna utarbetas av skolöverstyrelsen. Den år 1969 tillkallade universitetsrestaurangkommittén skall bl. a. upprätta lokalprogram för sådana restauranglokaler som skall uppföras av staten.

När ett lokalprogram färdigställts överlämnas det till byggnadsstyrelsen eller — vad beträffar tekniska högskolan i Stockholm — till högskolans byggnadskommitté, vilka på grundval av lokalprogrammet i samråd med den myndighet som utarbetat detta upprättar ett byggnadsprogram innehållande bl. a. förslag beträffande byggnadsobjektets placering, allmänna utformning m. m. samt en uppskattning av kostnad och tidsåtgång för objektet. Kungl. Maj:t prövar därefter byggnadsprogrammet och lämnar i regel ett uppdrag att utarbeta förslags- eller huvudhandlingar för objektet. Först när dessa handlingar färdigställts, begärs normalt medel av riksdagen för byggnadsobjektets utförande. Samtidigt härmed fortsätter oftast projekteringen t. o. m. bygghandlingar, dvs. handlingar på grundval av vilka entreprenadanbud kan infordras. En närmare redogörelse för denna handläggningsordning lämnas i en tryckt promemoria, benämnd »Handläggning av statliga byggnadsärenden.» (Finansdepartementet 1968).

I min följande redogörelse beträffande de byggnadsobjekt som är aktuella för nästa budgetår tar jag sålunda i regel inte upp sådana planerade objekt för vilka

projekteringen ännu inte nått det stadium då — enligt nämnda handläggningsordning — redovisning för riksdagen bör ske. Jag kommer inte heller att särskilt behandla sådana objekt, som tidigare redovisats för riksdagen och för vilka kostnadsramarna föreslås antingen bli uppförda med oförändrade eller sänkta belopp eller endast bli höjda med hänsyn till den allmänna byggnadskostnadsstegringen och ökningen av byggnadsstyrelsens s. k. förskottsstatspålägg. Detta pålägg, som ersatt styrelsens tidigare centraladministrationspålägg, har ökats med ca 3 % för att täcka de höjda kostnaderna enligt förskottsstaten, vilken fr. o. m. den 1 juli 1969 även omfattar lokalkostnader och lönekostnadsupplägg. För tiden den 1 april 1968 — 1 april 1969 beräknar styrelsen byggnadskostnadsstegringen till 3,5 %.

Kostnaderna redovisas i det följande i prisläget den 1 april 1969 där inte någon annan prisnivå anges.

Innan jag går in på de enskilda objekten vill jag redovisa vissa allmänna frågor.

Vid min anmälan av vissa gemensamma frågor rörande lärarutbildning i årets statsverkspropositionen (bil. 10 s. 364) redogjorde jag bl. a. för *lärarhögskolornas lokalfrågor* m. m. Sedan budgetåret 1968/69 finns sammanlagt 15 lärarhögskolor, nämligen större lärarhögskolor för klass- och ämneslärarutbildning m. m. i Stockholm, Uppsala, Linköping, Malmö, Göteborg och Umeå samt mindre lärarhögskolor för klasslärarutbildning i Jönköping, Växjö, Kalmar, Kristianstad, Karlstad, Falun, Gävle, Härnösand och Luleå. Av redogörelsen för lokalplaneringen för lärarhögskolorna (s. 366) framgår att Kungl. Maj:t under 1969 givit byggnadsstyrelsen i uppdrag att projektera om- och tillbyggnader för lärarhögskolorna i Stockholm, Linköping och Malmö. Vidare har Kungl. Maj:t uppdragit åt styrelsen att upprätta byggnadsprogram och utföra förberedande projekteringsarbete för nybyggnad för lärarhögskolan i Göteborg m. m. inom ett markområde i Mölndal. Styrelsen har också fått i uppdrag att upprätta byggnadsprogram och utföra förberedande projekteringsarbete för lärarhögskolan i Umeå med utgångspunkt i att högskolan skall förläggas till universitetsområdet. Kungl. Maj:t uppdrog den 14 februari 1969 åt styrelsen att upprätta byggnadsprogram och utföra förberedande projekteringsarbete för nybyggnad för lärarhögskolan och universitetsfilialen i Karlstad m. m.

Dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet tillkallade 1967 en expertgrupp med uppgift att bl. a. lägga fram förslag till lokalprogram för lärarhögskolorna (jfr prop. 1968: 65 s. 3). Lokalprogrammen för de nio mindre högskolorna omfattar ca 4 200 m² vardera, med smärre variationer, varvid kapprum, toaletter, skyddsrum etc. inte räknats in. Byggnadsstyrelsen har i en den 15 september 1969 upprättad promemoria redogjort för styrelsens behandling av lokalprogrammen för de mindre lärarhögskolorna.

Lokalbehoven för de mindre lärarhögskolorna kan i huvudsak tillgodoses i de förutvarande folkskoleseminariernas lokaler och i vissa byggnader som förvärvats genom särskilda avtal med berörda städer (jfr prop. 1968: 65 s. 52) samt i vissa smärre ny- eller tillbyggnader. Under lokalplaneringen har integrering skett mellan

lärarhögskolorna och befintliga förskoleseminarier i Gävle, Jönköping och Luleå, vilket enligt byggnadsstyrelsen medfört ändringar i lokalprogrammen. Vidare har lokalbehovet för planerad förskolläro-utbildning i Kalmar tillgodosetts vid lokalplaneringen för lärarhögskolan där (jfr prop. 1970: 1 bil. 10 s. 366).

Byggnadsstyrelsen har upprättat förslagshandlingar för de aktuella arbetena, varvid särskilda åtgärder vidtagits i syfte att reducera kostnaderna.

Styrelsen anför att den hittills utförda lokalplaneringen varit mer tidskrävande än väntat och att lokalbehoven tillgodosetts genom provisorier som är besvärande för lärarhögskolornas verksamhet. Det är därför enligt styrelsen angeläget att de planerade om- och tillbyggnaderna snarast utförs. Styrelsen fortsätter projekteringen till bygghandlingar och räknar med att arbetena skall kunna påbörjas under 1970 och vara slutförda under 1971.

För tre ombyggnadsobjekt, nämligen lärarhögskolorna i Kalmar, Kristianstad och Härnösand, lämnades redogörelse i prop. 1970: 2 (bil. 5 s. 16). I det följande redovisas om- och tillbyggnader för lärarhögskolorna m. m. i Jönköping, Falun, Gävle och Luleå.

Som redovisades i prop. 1970:1 (bil. 10 s. 246) har Kungl. Maj:t den 30 december 1969 föreskrivit att av 1968 års utbildningsutredning (U 68) föreslagna ytramar tills vidare skall tjäna som riktpunkter för planeringen av *lokaler för icke-laborativa institutioner*. Ramarna för de olika orterna, som sammanlagt omfattar en programyta — förutom erforderliga utrymmen för bl. a. kapprum, toaletter och skyddsrum — av 138 000 m², framgår av följande sammanställning.

Stockholm	36 000
Uppsala	24 000
Linköping	7 500
Växjö	4 000
Lund	22 000
Göteborg	17 000
Karlstad	4 000
Örebro	6 500
Umeå	17 000
	138 000

U 68 har i samråd med universitetskanslersämbetet och samarbetsnämnden för LUP-kommittéerna lagt fram förslag rörande *dimensioneringen av grundläggande utbildning inom vissa laborativa ämnesområden* vid de matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna. Nuvarande lokalplanering baseras på de riktal för studerandantal som fastställts av 1965 års riksdag (prop. 141, SU 173, rskr 411) efter förslag av 1963 års universitets- och högskolekommitté (U 63).

Genom de allmänna utbildningslinjer som inrättats inom det nya utbildningssystemet vid de filosofiska fakulteterna (jfr prop. 1969:4, SU 34, rskr 101) kommer biologistudier regelmässigt att föregås av studier i kemi. Detta påverkar enligt U 68 dimensioneringen av utbildningen inom dessa ämnesområden.

De ändrade studieförhållandena inom det biologiska ämnesområdet gör att det enligt U 68 inte längre är möjligt att direkt tillämpa de riktlinjer för ytor per studerande m. m. som använts vid lokalplaneringen (jfr SOU 1965: 12 s. 547). Även av andra skäl bör underlaget för lokalplaneringen ses över. Översynen bör avse grundläggande utbildning och innefatta studiekurser inom bl. a. matematisk-naturvetenskaplig, medicinsk, farmaceutisk och teknisk fakultet mellan vilka utbytbarhet i lokalhänseende kan föreligga. Enligt U 68 bör översynen kunna leda till att utbildningsplaneringen bättre kan anpassas till variationer i studerandefterfrågan och samhällsbehov och till att lokaldimensioneringen för grundläggande utbildning och forskarutbildning i framtiden görs åtskilda. Planeringen bör syfta till att lokaler för olika utbildningsnivåer upp till 60 poäng skall vara utbytbara sinsemellan.

U 68:s förslag till total utbildningskapacitet upp till 60 poäng inom ämnesområdena biologi, kemi och fysik (årsstudieplatser) fördelad på orter framgår av följande tabell.

	Stockholm	Uppsala	Lund	Göteborg	Umeå	Linköping	Örebro	
Biologi	192	192	192	192	192	120	120	1 200
Kemi	312	312	312	288	288	192	192	1 896
Fysik	288	288	288	288	240	144	144	1 680

Enligt utredningen bör fördelningen av studieplatserna på olika utbildningsnivåer inte bindas för en längre tidsperiod. U 68 beräknar i en promemoria som fogats till förslaget att en tredjedel av antalet studerande på 40-poängsnivå fortsätter till 60 poäng.

Över utredningens förslag har, efter remiss, yttranden avgetts av arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), byggnadsstyrelsen, statistiska centralbyrån (SCB), universitetskanslersämbetet — som överlämnat yttranden av vederbörande universitetsmyndigheter —, skolöverstyrelsen (SÖ) samt utrustningsnämnden för universitet och högskolor.

Vidare har yttranden avgetts av Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges industriförbund, Svenska arbetsgivareföreningen och Sveriges förenade studentkårer (SFS).

Härutöver har Svenska kemistsamfundet inkommit med skrivelse med anledning av utredningsförslaget.

Samtliga remissinstanser instämmer i utredningens grundläggande resonemang att utbildningskapaciteten inom de matematisk-naturvetenskapliga ämnesområdena bör ökas. SÖ ifrågasätter dock om inte den utbyggnad av laborativa ämnesområden vid de matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna som U 68 föreslår är alltför stort tilltagen. Utbildningskapaciteten bör snarare komma andra eftergymnasiala utbildningar med laborativa inslag till godo.

I flera fall anförs arbetsmarknadsskäl som motiv för ett ökat behov av naturvetenskaplig utbildning. AMS anser att den snabba tekniska utvecklingen och därmed sammanhängande miljövårdsproblem skapar ett ökat behov av naturvetare. SFS anför liknande synpunkter. Ett av målen för samhällets utbildningspolitik

bör enligt AMS vara att undanröja de spärrar som hindrar ett fritt tillträde till studier vid universitetens matematisk-naturvetenskapliga fakulteter.

Svenska kemistsamfundet framhåller att samhället har ett stort behov av väl utbildade kemister.

SÖ påpekar att tillgången på lärare i naturvetenskapliga ämnen blivit bättre under de senaste åren, dock råder brist i vissa delar av landet.

Frågan om studerandetillströmningen tas upp av flera remissinstanser. SCB påpekar, i likhet med SFS, att en del studerande kan ha undvikit naturvetenskapliga studier på grund av spärrarna utan att ha haft kännedom om att antalet behöriga sökande ibland underskridit antalet utbildningsplatser. Ytterligare en orsak till att alla platser inte utnyttjats har, enligt SCB och SFS, varit att den huvudsakliga tillströmningen av studerande skett på hösten medan utbildningsplatserna varit ungefär lika många vår och höst.

En satsning på information i gymnasiet skulle enligt AMS kunna förbättra tillströmningen till de matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna. Denna information borde även syfta till att öka antalet kvinnliga studerande vilket f. n. är oproportionerligt litet vid dessa fakulteter. AMS framhåller även, i likhet med TCO, utbildningslokaliseringens betydelse för elevtillströmningen.

Flertalet remissinstanser instämmer med utredningen vad gäller den föreslagna totala dimensioneringen av antalet utbildningsplatser. Några remissinstanser förordar dock ett större antal platser, dels vad gäller den föreslagna totala dimensioneringen, dels vad gäller den av utredningen beräknade andelen platser på 60-poängsnivån.

Svenska kemistsamfundet förordar en större ökning av kemiutbildningen än vad utredningen föreslår.

SFS anför bl. a. att den tidigare utbildningen i genetik, limnologi och mikrobiologi inte motsvaras av grundkursen i biologi. Bl. a. mot bakgrund härav antar SFS att flera studerande än vad utredningen räknar med fortsätter utbildningen till 60 poäng. Motsvarande synpunkter framförs av rektorsämbetena vid universiteten i Uppsala och Lund. SFS föreslår att antalet årsstudieplatser i biologi ökas med 300 utöver vad utredningen föreslår. Vidare finner SFS, med hänsyn till det antal utbildningsplatser i kemi som kommer att tas i anspråk av blivande biologer, att utbildningskapaciteten i kemi bör ökas. Organisationen föreslår även ett starkt ökat antal platser för utbildning i miljökunskap.

SCB, SACO, SFS samt flertalet universitetsmyndigheter finner den av utredningen beräknade andelen studerande som fortsätter till 60 poäng för liten. SCB påpekar att den av utredningen föreslagna begränsningen av antalet utbildningsplatser på denna nivå skulle medföra en begränsning av de studerandes möjligheter att få den typ av utbildning som f. n. är en förutsättning för anställning utanför skolväsendet. Enligt SÖ kan det tänkas att färre studerande i biologi än vad U 68 räknat med kommer att stanna på 40-poängsnivån.

Den av utredningen föreslagna lokaliseringen av utbildningen stöds av flertalet rektorsämbeten vid universiteten, Sveriges industriförbund, SACO och TCO. Rek-

torsämberet vid universitetet i Uppsala framhåller dock att biologiutbildning inte utan svårigheter kan arrangeras vid filialerna. Rektorsämberet vid universitetet i Stockholm ifrågasätter om behovet av biologer motiverar att utbildning i biologi ges vid filialerna.

Enligt byggnadsstyrelsen kan den föreslagna utbildningskapaciteten utan svårighet tillgodoses i samband med utbyggnad för laborativ verksamhet på de olika orterna.

SCB och SFS önskar att utbildningen sprids till samtliga universitetsfilialer. AMS delar denna uppfattning under åberopande av bl. a. behovet av naturvetenskaplig vidareutbildning. SÖ förordar från lärarekryteringssynpunkt en ökad spridning av utbildningen. Kapacitetsökningen bör enligt SÖ de närmaste åren förläggas till orter som f. n. inte har laborativ utbildning.

Utrustningsnämnden framhåller att en uppdelning av utbildningen på ett större antal orter medför högre utrustningskostnader än om utbildningsorternas antal begränsas.

Byggnadsstyrelsen redovisar att ett omfattande utvecklingsarbete beträffande planering m. m. av laborativa lokaler utförts. Syftet är att åstadkomma generella och anpassningsbara lokaler.

Stockholm

Försörjningsåtgärder inom Frescatiområdet. Inom Frescatiområdet har vissa arbeten utförts för avloppsförsörjning av befintliga institutioner (jfr prop. 1964: 1 bil. 10 s. 641 och 1968: 104 s. 4). Utöver tidigare slutredovisade arbeten (jfr prop. 1969: 36 s. 4) har byggnadsstyrelsen numera slutredovisat återstående delobjekt, nämligen anslutning av veterinärmedicinska anstalten och riksmuseet till ny huvudavloppsledning. Vidare har styrelsen slutredovisat vissa arkeologiska arbeten inom universitetsområdet, vilka Kungl. Maj:t den 9 juli 1964 uppdrog åt styrelsen att utföra.

För tiden fr. o. m. år 1964 har Kungl. Maj:t medgett att 1 milj. kr. får användas för översiktlig planläggning (jfr prop. 1969: 36 s. 12). För anslutningsavgifter tar byggnadsstyrelsen upp 245 000 kr.

Som redovisades i prop. 1969: 36 (s. 4) uppdrog Kungl. Maj:t den 28 juni 1968 åt byggnadsstyrelsen att utföra vissa försörjningsåtgärder i anslutning till nybyggnaderna för icke-laborativa institutioner. Kostnaden för dessa arbeten beräknar styrelsen till 5,5 milj. kr. Kostnaden för resterande försörjningsåtgärder för nybyggnaderna beräknar styrelsen till 5 milj. kr. Den sammanlagda kostnaden blir enligt styrelsen således 10,5 milj. kr. Kungl. Maj:t uppdrog den 12 september 1969 åt styrelsen att inom en kostnadsram av 185 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1968 utföra de till om- och tillbyggnaden för provisorisk matsal hörande försörjningsåtgärderna (jfr prop. 1969: 150 bil. 4 s. 18).

I prop. 1968: 26 (s. 7) redogjordes för vissa frågor rörande värmeförsörjningen av universitetsområdet i Frescati. Kungl. Maj:t uppdrog den 22 mars 1968 åt statens förhandlingsnämnd att ta upp erforderliga förhandlingar för att åstadkomma en ekonomisk och ändamålsenlig försörjning med värme och elektrisk kraft av universitetet och högskolorna i Stockholm samt av karolinska sjukhuset. Nämnden har nu redovisat att man enats med Stockholms stad om att ställa frågan om anslutning av universitetsområdet m. m. i Frescati till Stockholms stads fjärrvärmesystem på framtiden. Orsaken härtill är bl. a. att det i dagens läge ansetts oekonomiskt med fjärrvärmeförsörjning. Det kan enligt nämnden emellertid tänkas att fjärrvärmeförsörjningen i framtiden kan bli ett mer konkurrenskraftigt alternativ till egen värmeförsörjning än f. n. Av bl. a. denna anledning bör universitetsrådets värmebehov t. v. tillgodoses genom provisoriska värmecentraler.

Försörjningsåtgärder inom karolinska institutets område. Byggnadsstyrelsen, som den 16 februari 1970 redovisat utbyggnadsplan m. m. för institutet, föreslår att den i investeringsplanen uppförda kostnadsramen av 550 000 kr. för översiktlig planläggning höjs till 690 000 kr. För anslutningsavgifter beräknar styrelsen 400 000 kr. (jfr prop. 1969:36 s. 5 och 12). För beslutade åtgärder, bl. a. för laboratoriebyggnaden vid institutet (jfr prop. 1969:36 s. 5), beräknar styrelsen — utöver tidigare slutredovisade arbeten — 3 106 000 kr. Vidare tar styrelsen upp 420 000 kr. för planerade försörjningsåtgärder i samband med tillbyggnaden till laboratoriebyggnaden samt 750 000 kr. för övriga planerade försörjningsåtgärder.

Laboratoriebyggnad vid karolinska institutet. Antalet nybörjarplatser i de medicinskt teoretiska ämnena vid karolinska institutet ökades läsåret 1963/64 från 168 till 208 per år (jfr prop. 1963: 142, SU 112, rskr 264). Som förutsattes i nämnda proposition (s. 61) har därefter lokalerna för dessa ämnen ökat med ca 1 200 m² till ca 9 500 m² genom att en tillbyggnad uppförts vid fysiologiska institutionen (jfr prop. 1964: 190 bil. 6 s. 54). Antalet nybörjarplatser per år ökar innevarande läsår till 320 och läsåret 1972/73 till 370 (jfr prop. 1969: 137 s. 21 och 25, SU 187, rskr 421).

I prop. 1968: 104 (s. 6) redogjordes för den laboratoriebyggnad som f. n. är under uppförande på institutets område. En tillbyggnad till laboratoriebyggnaden redovisades i prop. 1969: 137 (s. 20 och 26). Kungl. Maj:t uppdrog den 19 december 1969 åt byggnadsstyrelsen att utföra tillbyggnaden, som beräknas vara färdigställd till höstterminen 1971.

Den sammanlagda rumsytan för den utökade laboratoriebyggnaden uppgår till 9 930 m². Kostnadsramen för det utökade objektet uppgår till 24,6 milj. kr.

Nybyggnader inom Frescatiområdet m. m. Efter beslut av Kungl. Maj:t senast den 23 maj 1969 uppförs f. n. sex nybyggnader för icke-laborativa institutioner

inom den södra delen av området.Utförliga redogörelser för byggnadskomplexet, som omfattar drygt 40 000 m² rumsyta och som kostnadsberäknats till 74,9 milj. kr., lämnades i prop. 1968: 26 (s. 6 och 10), 1968: 104 (s. 7) och 1969: 36 (s. 5). Den första institutionsbyggnaden inom komplexet beräknas bli färdig höstterminen 1970. Övriga byggnader färdigställs successivt och beräknas vara helt klara till höstterminen 1972.

Som redovisades i prop. 1969: 150 (bil. 4 s. 18) uppdrog Kungl. Maj:t den 12 september 1969 åt byggnadsstyrelsen att utföra om- och tillbyggnad för en provisorisk matsal inom *Frescatiområdet*. Den f. d. museibygnad som skall byggas om omfattar 1 800 m² totalyta och tillbyggnaden 710 m² totalyta. Sammanlagt 800 platser, varav 250 kaféplatser, kommer att anordnas i matsalen, som beräknas bli tagen i bruk höstterminen 1970. Kostnadsramen för objektet är uppförd med 2 540 000 kr.

År 1963 redovisade byggnadsstyrelsen ett förslag till utbyggnadsplan för universitetsområdet i *Frescati*. Redogörelse för planen lämnades i prop. 1964:1 (bil. 10 s. 638 och 658). Planen innebär att byggnaderna för icke-laborativa institutioner förläggs till områdets södra del och laboratoriebyggnaderna till den norra delen. Nybyggnader för administration, bibliotek, studentkårlokaler och restaurang m. m. förläggs enligt planen till områdets centrala delar.

I prop. 1969: 36 (s. 4) nämndes att styrelsen 1968 redovisat förslag till s. k. försörjningsplan för universitetsområdet. I planen, som i huvudsak utgick från den nämnda utbyggnadsplanen, föreslogs ett internt transportsystem för området med central godsmottagning och med fraktkulvertar för distribution till områdets olika delar. I yttrande över planen föreslog statskontoret bl. a. ytterligare utredning beträffande transportsystemet. Universitetskanslersämbetet föreslog, med instämmande av LUP-kommittén för Stockholm, i yttrande över försörjningsplanen bl. a. att placeringen skulle ändras av den planerade nybyggnaden för studentkårlokaler och restaurang m. m. samt biblioteksbyggnaden.

I en inom byggnadsstyrelsen i maj 1969 upprättad promemoria redovisas att styrelsen — med hänsyn till vad som anförts i nämnda yttranden (jfr prop. 1969: 36 s. 4) och till att tunnelbanans sträckning inom universitetsområdet närmare klarlagts — sett över 1963 års utbyggnadsplan. Styrelsens förslag i promemorian beträffande förläggningen av nybyggnaderna inom den centrala delen av området bygger på samma principer som utbyggnadsplanen. Byggnaderna föreslås dock koncentrerade mot mitten av området, med utbyggnadsmöjligheter åt öster och väster. Styrelsen föreslår ett system av kulvertar som förbinder de olika delarna av området och byggnaderna inom dessa. Godscentral och vissa centrala förråd föreslås förlagda till nybyggnaden för studentkårlokaler och restaurang m. m. En provisorisk godscentral med förråd kan enligt styrelsen anordnas i den planerade nybyggnaden för kemi m. m. inom den norra delen av området. Styrelsen redogör vidare i promemorian för frågan om tunnelbanans sträckning. Planeringen utgår enligt styrelsen nu från att en tunnelbanestation kommer att sprängas i berg omedelbart öster om Roslagsvägen med uppgångar dels på den centrala

delen av universitetsområdet intill en planerad underfart under Roslagsvägen och dels vid Vegaplatsen söder om Riksmuseet.

Förslagen i promemorian innebär enligt styrelsen ändringar i de byggnadsprogram för huvudbibliotek samt för studentkårlokaler och restaurang m. m. som styrelsen redovisade under år 1968. Vidare medför förslagen vissa ändringar i nybyggnaden för kemi m. m., för vilken huvudhandlingar redovisades under år 1967.

Den 3 oktober 1969 meddelade Kungl. Maj:t riktlinjer för den fortsatta planeringen av nybyggnaderna inom Frescatiområdet m. m. Riktlinjerna innebär bl. a. att planeringen i huvudsak skall utgå från de principer som föreslagits av byggnadsstyrelsen i den nämnda promemorian. Förnyade förslag till byggnadsprogram för nybyggnader för bibliotek samt studentkårlokaler och restaurang m. m. skall upprättas. Enligt beslutet får förberedande projektering av dessa nybyggnader utföras.

Kungl. Maj:t uppdrog den 3 oktober 1969 åt byggnadsstyrelsen att fortsätta projekteringen av *nybyggnaden för kemi m. m.* till och med bygghandlingar. Nybyggnaden omfattar ca 13 300 m² rumsyta. De lokaler inom nybyggnaden som inte skall disponeras för kemi skall — enligt nämnda projekteringsuppdrag — i avvaktan på att ytterligare nybyggnader inom norra delen av Frescatiområdet färdigställs disponeras för att tillgodose angelägna lokalbehov för laborativ verksamhet vid universitetet i Stockholm. I byggnaden planeras vidare verkstadslokaler samt godsmottagning och centralförråd för den norra delen av området. Enligt beslutet skall styrelsen, på grundval av underlag som skall lämnas av LUP-kommittén i samråd med U 68, avge förslag till disposition av nybyggnaden. Styrelsen beräknar att byggnadsarbetena kan påbörjas under våren 1971 och att byggnaden kan vara färdig under våren 1973. Kostnaderna för nybyggnaden beräknar styrelsen till 35,9 milj. kr.

Ny- och ombyggnad för sektion V. Intagningen av studerande vid sektion V vid tekniska högskolan i Stockholm kommer fr. o. m. höstterminen 1970 att öka från 90 till 180 (jfr prop. 1965: 141, SU 173, rskr 411). I prop. 1968: 104 (s. 5) redovisades att högskolans byggnadskommitté — inom en av Kungl. Maj:t angiven kostnadsram av 23 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1966 — räknar med en ökning av de permanenta lokalerna för sektionerna A, V och L till 26 051 m². Kommittén har därvid förutsatt en lokalram av 13 903 m² för sektion V. De lokaler som sektionen f. n. disponerar omfattar 6 785 m². Utökningen av lokalerna planeras bli genomförd genom om disposition av befintliga lokaler som utnyttjats av sektionerna V och A samt genom en nybyggnad med en yta av 3 850 m². Nybyggnaden föreslås förlagd i anslutning till nuvarande lokaler för sektion V.

Sedan kommittén redovisat byggnadsprogram för ny- och ombyggnad för sektionen uppdrog Kungl. Maj:t den 5 september 1969 åt kommittén att projektera byggnadsobjektet till och med förslagshandlingar. Kommittén beräknar kostnaden för ny- och ombyggnaden — inkl. tillhörande försörjningsåtgärder — till 9 046 000 kr. Kommittén beräknar att byggnadsarbetena kan påbörjas i januari 1971. Arbetsbetena beräknas vara i huvudsak avslutade hösten 1972.

Utbyggnad av statens biblioteksdepå i Bålsta. Biblioteksdepån i Bålsta, som togs i bruk 1962, avses i första hand för de statliga biblioteken i Stockholm, riksdagens verk och Uppsala universitetsbibliotek och består av åtta s. k. byggnadsenheter (jfr prop. 1959: 111). Byggnadsstyrelsen har redovisat byggnadsprogram för en utbyggnad av depån. Utbyggnaden föreslås få samma storlek som den befintliga byggnaden. Kungl. Maj:t uppdrog den 28 november 1969 åt styrelsen att vidta förberedande åtgärder för utförande av utbyggnaden på grundval av byggnadsprogrammet samt att underställa ärendet Kungl. Maj:ts förnyade prövning sedan kostnadsberäkning gjorts. Kungl. Maj:t uppdrog samtidigt åt kungl. biblioteket att i samråd med statskontoret, forskningsbiblioteksrådet och berörda LUP-kommittéer utarbeta förslag till plan för användning av depån.

Kostnaden för en utbyggnad med åtta byggnadsenheter, motsvarande en rumsyta av 3 600 m², uppskattar styrelsen till 2 020 000 kr. Byggnadsarbetena beräknas kunna sättas igång hösten 1970 och vara avslutade ett år senare.

Uppsala

Försörjningsåtgärder. I investeringsplanen är en kostnadsram av 600 000 kr. uppförd för översiktlig planläggning. Byggnadsstyrelsen föreslår att 60 000 kr., som f. n. belastar kostnaderna för första etappen av nybyggnaderna på Artillerifältet men som avser tidigare utförd översiktlig planläggning, förs över till nämnda kostnadsram. För anslutningsavgifter är en kostnadsram av 2 milj. kr. uppförd.

Byggnadsstyrelsen har slutredovisat 35 000 kr. som avser vissa mark- och ledningsarbeten vid tillbyggnaden för växtbiologi (jfr prop. 1963: 89 s. 7). Kungl. Maj:t har genom beslut den 27 maj 1966, den 30 juni 1967 och den 12 september 1969 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att inom en kostnadsram av 2 170 000 kr. utföra försörjningsåtgärder för nybyggnaderna på Artillerifältet, etapp I. Vidare har Kungl. Maj:t den 28 november 1969 uppdragit åt styrelsen att inom en kostnadsram av 635 000 kr. utföra en mottagningsstation för elkraftförsörjningen inom kv. Blåsenhus vid universitetet. Tidigare har Kungl. Maj:t uppdragit åt styrelsen att utföra försörjningsåtgärder — utöver slutredovisade arbeten — till en kostnad av sammanlagt 4 475 000 kr.

Fastighetsförvärv. Den i investeringsplanen uppförda kostnadsramen av 1 285 000 kr. för fastighetsförvärv avser förvärv av stadsägan nr 619 och tomten nr 6 i kv. Blomman till en kostnad av resp. 705 000 kr. och 580 000 kr. (jfr prop. 1968: 104 s. 11 och 21). Byggnadsstyrelsen har nu slutredovisat sistnämnda förvärv.

Linköping

I prop. 1968: 83 (s. 71) och 1969: 36 (s. 8) redogjordes utförligt för bl. a. planeringen av utbyggnaden inom Vallaområdet i Linköping för den tekniska utbildningen och forskningen samt universitetsfilialen.

Försörjningsåtgärder. För översiktlig planläggning får byggnadsstyrelsen ta i anspråk 500 000 kr. Enligt styrelsen behövs ytterligare 100 000 kr. för detta ändamål.

Kungl. Maj:t uppdrog den 23 maj 1969 åt styrelsen att utföra bl. a. försörjningsåtgärder för två av nybyggnaderna på Vallaområdet inom en kostnadsram av 7 milj. kr. Styrelsen beräknar att även försörjningsåtgärderna för den tredje nybyggnad, som Kungl. Maj:t uppdragit åt styrelsen att utföra, kan utföras inom den i investeringsplanen uppförda kostnadsramen av 8 milj. kr. för övriga åtgärder.

Nybyggnader på Vallaområdet. Den utbyggnad som nu är aktuell avser tre nybyggnader omfattande sammanlagt ca 44 000 m² programyta (jfr prop. 1969: 36 s. 8 och 17).

Sedan byggnadsstyrelsen redovisat en s. k. fas I av två av dessa nybyggnader — kontors- och laboratoriebyggnader — uppdrog Kungl. Maj:t den 23 maj 1969 åt styrelsen att utföra bl. a. ifrågavarande fas av nybyggnaderna.

Kostnaderna för de tre nämnda nybyggnaderna uppskattades i byggnadsprogrammet av styrelsen till 90 milj. kr. I avvaktan på en förnyad kostnadsuppskattning uppfördes i investeringsplanen en preliminär kostnadsram av 80 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1968 (jfr prop. 1969: 36 s. 9, 13 och 17). Sedan styrelsen redovisat fas II av de två kontors- och laboratoriebyggnaderna samt förslagshandlingar för den tredje nybyggnaden — innehållande hörsalar m. m. — uppdrog Kungl. Maj:t den 30 december 1969 åt styrelsen att utföra de tre nybyggnaderna inom en kostnadsram av 85,8 milj. kr. Kostnadsökningen i förhållande till den preliminära kostnadsramen motsvaras till större delen av den allmänna byggnadskostnadsstegringen och ökningen av styrelsens förskottsstatspålägg.

Den första inflyttningen beräknas kunna ske till höstterminen 1970. I sin helhet beräknas den nu aktuella utbyggnaden vara färdig till höstterminen 1972.

Jönköping

Om- och tillbyggnad för lärarhögskolan m. m. Lärarhögskolan avses enligt särskilt avtal (jfr prop. 1968: 65 s. 55) disponera den s. k. Slottsskolan, som har en totalyta om ca 8 000 m², samt en byggnad för musikinstitution som staden skall uppföra. Lokalbehoven för såväl lärarhögskolan som förskoleseminariet kan inte tillgodoses inom nämnda byggnader, varför en tillbyggnad måste uppföras. Byggnadsstyrelsen har funnit det fördelaktigt att integrera den för förskoleseminariet avsedda tillbyggnaden med musikinstitutionen. Styrelsen har därvid samrått med skolöverstyrelsen, statens förhandlingsnämnd och staden. Tillbyggnaden föreslås utförd i två våningar ovan mark och källarvåning samt med förbindelsegång till Slottsskolan. Rumsytan beräknas till ca 1 160 m² inkl. ca 300 m² för musikinstitutionen. Byggnaden föreslås projekterad och uppförd av staten. Enligt byggnadsstyrelsen bör statens förhandlingsnämnd föra förhandlingar med staden om erforderliga ändringar i nyssnämnda avtal. I den befintliga byggnaden måste omdisponeringar göras för anpassning till de nya verksamheterna. Byggnadsstyrelsen uppskattar kostnaderna för om- och tillbyggnadsarbeten till 5,3 milj. kr.

Lund

Fastighetsförvärv. Den i investeringsplanen uppförda kostnadsramen av 2 505 000 kr. har enligt beslut av Kungl. Maj:t den 19 december 1969 höjts med 905 000 kr. till 3 410 000 kr. (jfr prop. 1969: 150 bil. 4 s. 22, SU 183, rskr 417). Höjningen avser förvärv av fastigheterna tomten nr 3 i kv. Saxo och tomten nr 4 i kv. Bispen. Köpeavtalen angående dessa förvärv godkände Kungl. Maj:t resp. den 12 och den 19 december 1969.

Byggnadsstyrelsen har slutredovisat de förvärv som avsåg fastigheten nr 3 i kv. Hyphoff (jfr prop. 1966: 104 s. 26) och fastigheten nr 2 i kv. Absalon (jfr prop. 1967: 104 s. 9) till en sammanlagd kostnad av 275 000 kr.

Göteborg

Försörjningsåtgärder inom Chalmers tekniska högskolas område. För översiktlig planläggning får 1,1 milj. kr. tas i anspråk.

Byggnadsstyrelsen har — utöver tidigare slutredovisade delobjekt (jfr prop. 1969: 36 s. 10) — slutredovisat ytterligare ett delobjekt till en kostnad av 986 000 kr.

Kungl. Maj:t uppdrog den 6 februari 1970 åt byggnadsstyrelsen att inom en kostnadsram av 2 milj. kr. utföra försörjningsåtgärder för nybyggnaderna för sektion V och för sektion A m. m. Kostnaderna för övriga beslutade åtgärder, som ännu inte slutredovisats, uppgår enligt styrelsen till 8 230 000 kr. För anslutningsavgifter tar styrelsen upp 1,6 milj. kr. (jfr prop. 1969:36 s. 10).

Örebro

Som redovisats i prop. 1969: 36 (s. 17) planeras nybyggnader för den högre utbildningen i Örebro, dvs. universitetsfilialen, socialhögskolan samt gymnastik- och idrottshögskolan, bli uppförda inom ett område ca tre km från stadens centrum och omedelbart sydost om Alby kyrka. Statens förhandlingsnämnd har — under förbehåll av godkännande av Kungl. Maj:t och stadsfullmäktige — träffat *avtal* med drätselkammaren om markområden för högre utbildning m. m. i Örebro. Enligt avtalet överlåter staden till staten utan ersättning det nämnda området sydost om Alby kyrka. Området omfattar ca 25 ha. Som villkor för överlåtelsen gäller bl. a. att staten använder området för högre utbildning och forskning fram till år 2 000. Skulle detta villkor inte uppfyllas, skall — om parterna inte kommer överens om annat — markområdet med de byggnader m. m. som utförts överlämnas till staden utan lösen. Avgiften för anslutning av området till stadens vatten- och avloppsnät uppgår enligt avtalet till 550 000 kr. Intill det överlåtna området reserverar staden enligt avtalet ca 200 ha för statliga ändamål. Enligt avtalet får vidare stadens gymnastik- och idrottsanläggningar utnyttjas av gymnastik- och idrottshögskolan efter särskild överenskommelse.

Av den redogörelse för *nybyggnader för gymnastik- och idrottshögskolan* som lämnades i prop. 1970: 2 (bil. 5 s. 17) framgår att Kungl. Maj:t den 12 december 1969 uppdrog åt byggnadsstyrelsen att fortsätta projekteringen till och med bygghandlingar. Byggnaderna som omfattar en rumsyta av 5 150 m² har kostnadsberäknats till 10,7 milj. kr. De till nybyggnaderna hörande försörjningsåtgärderna uppdrog Kungl. Maj:t den 3 oktober 1969 åt byggnadsstyrelsen att utföra inom en kostnadsram av 2,1 milj. kr. enligt prisläget den 1 april 1968.

Kungl. Maj:t uppdrog den 19 december 1969 åt byggnadsstyrelsen att i samråd med statens förhandlingsnämnd och LUP-kommittén för Uppsala upprätta byggnadsprogram och utföra förberedande projekteringsarbete för *nybyggnad för icke-laborativa institutioner* vid universitetsfilialen, för socialhögskolan och för utbildningen i teoretiska ämnen m. m. vid gymnastik- och idrottshögskolan. Den av U 68 föreslagna ytramen för Örebro, vilken tidigare nämnts, skall tjäna som riktpunkt vid planeringen av lokalerna.

Falun

Ombyggnad m. m. för lärarhögskolan. Lärarhögskolan disponerar de lokaler som hittills använts för folkskoleseminariet i Falun. De befintliga byggnaderna har en sammanlagd totalyta av ca 7 400 m². I de byggnader som skall användas av högskolan måste omdisponeringar göras. Lokalbehovet för lärarhögskolan kan inte helt tillgodoses inom dessa byggnader, varför en provisorisk paviljong bör uppföras. Den föreslås få en rumsyta av 465 m² och en totalyta av 615 m². Byggnadsstyrelsen uppskattar kostnaderna för om- och tillbyggnadsarbetena till 3 milj. kr.

Gävle

Ombyggnad m. m. för lärarhögskolan m. m. Lärarhögskolan disponerar de lokaler som hittills använts för folkskoleseminariet i Gävle, nämligen seminariets huvudbyggnad om ca 7 000 m² totalyta och en staten numera tillhörig skolpaviljong om ca 380 m² totalyta. Byggnaden för nuvarande förskoleseminariet om ca 1 900 m² totalyta är stadens egendom och förhyrs f. n. av staten. Byggnadsstyrelsen har inlett förhandlingar med Gävle stad om förvärv av denna byggnad. Dessa beräknas vara avslutade innan ombyggnadsarbetena påbörjas. Lokalbehoven för lärarhögskolan och förskoleseminariet kan tillgodoses dels inom nämnda befintliga byggnader, dels genom en mindre tillbyggnad om ca 140 m² totalyta till den befintliga skolpaviljongen. I samtliga befintliga byggnader måste omdisponeringar göras för anpassning till de nya verksamheterna. Byggnadsstyrelsen uppskattar kostnaderna för om- och tillbyggnadsarbetena till 4,3 milj. kr.

Umeå

Försörjningsåtgärder. För översiktlig planläggning har Kungl. Maj:t medgett att byggnadsstyrelsen får ta i anspråk 1 250 000 kr. Styrelsen föreslår att nämnda belopp höjs till 1,3 milj. kr. För beslutade åtgärder tar byggnadsstyrelsen upp

11 775 000 kr. Härin innefattas bl. a. försörjningsåtgärder för matsal m. m. och för nybyggnad för lu-block, etapp III, vilka Kungl. Maj:t uppdragit åt styrelsen att utföra resp. den 28 juni 1968 och den 3 oktober 1969. Vidare beräknar styrelsen 125 000 kr. för åtgärder för avgiftsbeläggning av parkeringsplatser inom universitetsområdet och 500 000 kr. för övriga planerade försörjningsåtgärder.

Nybyggnad för lu-block, etapp III. I prop. 1964: 1 (bil. 10 s. 644), 1964: 190 (bil. 6 s. 52) och 1965: 104 (s. 19) har redovisning lämnats för de två första etapperna av det s. k. lu-blocket vid universitetet i Umeå. I dessa etapper inryms lokaler för grundutbildning i kemi, genetik, botanik, zoologi, zoofysiologi, fysiologi och medicinsk fysik.

Kungl. Maj:t uppdrog den 3 oktober 1969 åt byggnadsstyrelsen att utföra en tredje etapp som omfattar ca 5 000 m² rumsyta (jfr prop. 1969: 36 s. 17). Lokalerna i etappen har avsetts för en ökad intagning i fysik och kemi till 160 tvåbetygsstuderande inom vardera ämnesområdet (jfr prop. 1965: 141 s. 43). Lokaltillskottet möjliggör emellertid enligt LUP-kommittén för Umeå att ett större antal utbildningsplatser kan anordnas. Kungl. Maj:t uppdrog därför den 3 oktober 1969 åt byggnadsstyrelsen att, på grundval av underlag som skall lämnas av LUP-kommittén i samråd med U 68, utarbeta förslag till disposition av lokalerna i etapperna I—III av lu-blocket.

Luleå

Om- och tillbyggnad för lärarhögskolan m. m.. Lärarhögskolan disponerar de lokaler i kv. Seminariet som hittills använts för folkskoleseminariet i Luleå. Förskoleseminariets tidigare byggnad har brunnit ned. De befintliga byggnaderna har en sammanlagd totalyta av ca 7 600 m², varav seminariets huvudbyggnad utgör 3 470 m², övningsskolan 2 670 m² och gymnastikbyggnaden 1 460 m². Härutöver finns på tomten en rektorsbostad samt en vaktmästarbostad. Lokalbehoven för lärarhögskolan och förskoleseminariet kan inte tillgodoses inom de befintliga byggnaderna, varför en tillbyggnad måste uppföras. Denna byggnad föreslås utförd som en förbindelsebyggnad mellan huvudbyggnaden och övningsskolan. Byggnaden föreslås få en rumsyta av 2 180 m² och en totalyta av 3 090 m². I de befintliga byggnaderna måste omdisponeringar göras. Byggnadsstyrelsen uppskattar de sammanlagda byggnadskostnaderna till 6,2 milj. kr., varav för tillbyggnaden 3,4 milj. kr.

Föredraganden

Som jag redovisat i det föregående gäller numera av Kungl. Maj:t fastställda ytrammar som riktpunkter för planeringen av lokaler för icke-laborativa institutioner. Ytramarna är avsedda att användas i planeringen tills vidare i avvaktan på ställningstaganden till de förslag som U 68 enligt sina direktiv skall lämna rörande planeringen för den period som följer efter 1970-talets början. De förslag som utredningen nu lagt fram angående dimensioneringen av grundläggande utbildning i biologi, fysik och kemi är avsedda att utgöra planeringsunderlag under samma övergångstid.

Utbyggnaden inom ifrågavarande laborativa ämnesområden har skett med utgångspunkt i det av U 63 föreslagna antalet utbildningsplatser för två betyg i början av 1970-talet (jfr prop. 1965: 141 s. 43 och 140).

Det nya utbildningssystemet vid filosofisk fakultet har förändrat de förutsättningar som den hittillsvarande utbyggnadsplaneringen utgått från. Bl. a. motsvaras numera på grundkursnivå de tidigare examensämnen botanik, zoologi, genetik, limnologi, mikrobiologi samt skoglig produktionslära av ämnesområdet biologi (jfr prop. 1969: 4 s. 7, 59 och 71). Vidare föregås biologistudier regelmässigt av studier för 40 poäng i kemi (jfr prop. 1969: 4 s. 69). Med hänsyn till den nya studieordningen behöver planeringsunderlaget för den fortsatta utbyggnaden inom ifrågavarande ämnesområden revideras.

I enlighet med U 68:s förslag bör de nya rikttalen omfatta utbildningskapaciteten upp till 60 poäng. Inom angiven kapacitet bör antalet studerande inom grundkurser och antalet studerande inom påbyggnadskurser till 60 poäng kunna variera för att man skall kunna möta förändringar i efterfrågan på utbildning.

Som utredningen framhåller påverkas dimensioneringen av utbildningen i biologi och kemi av studiernas uppläggning. I fråga om utbildningskapaciteten i biologi har flera remissinstanser, bl. a. med hänvisning till miljövårdens krav, förordat en ytterligare ökning utöver utredningens förslag. Även beträffande utbildningen i kemi har liknande synpunkter framförts, bl. a. med hänvisning till arbetsmarknadens efterfrågan på kemister. Utbildningskapaciteten inom de båda ämnesområdena bör avvägas med hänsyn till bl. a. dessa synpunkter. Under den fortsatta planeringen kan därför vissa avvikelser från den av utredningen föreslagna dimensioneringen komma att behöva ske. På grund härav bör fördelningen av utbildningsplatserna mellan biologi och kemi inte nu läsas. Jag förordar, i enlighet med vad U 68 föreslagit, att sammanlagt 3 096 årsstudieplatser för utbildning till 60 poäng inom de båda ämnesområdena skall utgöra riktpunkt för planeringen.

Motsvarande riktpunkt för utbildning t. o. m. 60-poängsnivån i fysik inom utbildningslinjer vid filosofisk fakultet bör vara 1 536 årsstudieplatser, vilket är ett något lägre antal än vad utredningen räknat med.

Det förordade antalet studieplatser, som totalt innebär en avsevärd ökning av den nuvarande utbildningskapaciteten inom berörda ämnesområden, bör fördelas på orter i huvudsak i enlighet med vad U 68 föreslagit. Detta medför bl. a. en kraftig utbyggnad av naturvetenskaplig utbildning vid filialerna i Linköping och Örebro. Vid den fortsatta detaljplaneringen kan avvikelser bli nödvändiga, bl. a. på grund av de lokalmässiga förutsättningarna på de skilda orterna. Det ankommer på Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter för planeringen.

Det nya utbildningssystemet får, som U 68 påpekar, konsekvenser för de principer som använts för programmeringen av lokaler. Samarbetsnämnden för LUP-kommittéerna bör, i enlighet med nämndens direktiv, svara för att de nya normer utarbetas som behövs för dimensioneringen av lokaler för laborativ utbildning. Dessa normer bör utformas så att det blir möjligt att separat bedöma lokalbehoven för grundläggande utbildning samt för forskarutbildning och forskning.

För nästa budgetår har jag gjort upp följande förslag till investeringsplan. I planen tas för varje objekt upp en kostnadsram. Medelsförbrukningen för de skilda objekten har uppskattats med utgångspunkt i angivna tidpunkter för byggstart och färdigställande.

Investeringsplan

(1 000-tal kr.)

Byggnadsobjekt	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart mån./år	Färdigställande mån./år
	1.4.68	1.4.69	Faktisk t. o. m. 1968/69	Beräknad för			
				1969/70	1970/71		
<i>Stockholm</i>							
Ersättning till Skogs- och lantbruksakademien	2 825	2 825	2 600				
Försörjningsåtgärder inom Frescatiområdet:							
Översiktlig planläggning . . .	1 000	1 000	962	2 000	1 500	successivt	
Slutredovisat			811				
Anslutningsavgifter	9 000	245	127				
Övriga åtgärder		10 000	3 640				
Om- och tillbyggnad för farmakologi	5 065	5 070	5 065	5		6.64	12.66
Försörjningsåtgärder inom karolinska institutets område:							
Översiktlig planläggning . . .	550	690	516	1 000	500	successivt	
Anslutningsavgifter	3 500	4 300	2 353				
Övriga åtgärder							
Tillbyggnad vid institutionen för fysiologi och medicinsk fysik	4 250	4 255	4 252	3		6.65	1.67
Försörjningsåtgärder inom tekniska högskolans område . .	6 122	6 142	5 682	200	200	successivt	
Nybyggnad för sektion B . . .	14 015	14 053	13 336	680		7.65	12.67
Nybyggnad av simhallsanläggning vid gymnastik- och idrottshögskolan	5 710	5 710	7 192	323		11.65	9.67
Om- och tillbyggnad för försvarsmedicinsk forskning m. m.	2 670	2 695	2 690	5		5.67	2.69
Nybyggnad för sektion A m. m.	14 580	14 950	3 850	7 000	3 000	4.68	4.70
Ombyggnad för sektion E m. m.	6 300	6 440	3 438	2 000	1 000	4.68	9.69
Ombyggnad för fysik, centralverkstad m. m.	1 525	1 560	584	700	200	4.68	9.69
Laboratoriebyggnad vid karolinska institutet	17 665	24 600	6 662	10 000	5 000	5.68	7.71
Nybyggnader inom Frescatiområdet för icke-laborativa institutioner	72 500	74 900	7 548	20 000	30 000	9.68	8.72

Byggnadsobjekt	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart mån./år	Färdigställande mån./år
	1.4.68	1.4.69	Faktisk t. o. m. 1968/69	Beräknad för			
				1969/70	1970/71		
Tillbyggnad för sektion L ..	2 540	2 610	501	1 500	500	10.68	12.69
Nybyggnad för tandläkarut- bildning	500	500		500			
	(delram)	(delram)					
Matsal inom Frescatiområdet	1 700	2 540		2 340	200	9.69	7.70
Markförvärv från Bergianska stiftelsen	5 000	5 000		5 000			
Nybyggnad för kemi m. m. ..		35 900			12 000	5.71	5.73
Ny- och ombyggnad för sek- tion V		9 045			2 500	1.71	10.72
Utbyggnad av statens biblio- teksdepå i Bålsta		2 020			1 100	9.70	8.71
<i>Uppsala</i>							
Försörjningsåtgärder:							
Översiktlig planläggning ..	600	660	518				
Anslutningsavgifter	2 000	2 000	1 901	1 000	1 000		
Slutredovisat		35	35				
Övriga åtgärder	8 000	8 000	5 457				
Om- och tillbyggnad för uni- versitetsbiblioteket	12 215	12 330	10 433	1 800	90	4.64	5.70
Tillbyggnad för växtbiologi ..	1 165	1 165	1 152	13		12.63	7.65
Ombyggnad av Gustavianum	825	765	740	25		11.64	12.66
Byggnadsarbeten vid Klubbans biologiska station	285	285	256	29		3.67	10.67
Nybyggnader på Artillerifältet etapp I	29 885	30 340	26 900	4 000	500	6.66	3.69
Nybyggnad för fysiska insti- tutionen m. m.	13 400	13 815	4 633	8 000	1 100	6.68	9.70
Fastighetsförvärv	1 285	705	700	5			
<i>Linköping</i>							
Försörjningsåtgärder:							
Översiktlig planläggning ..	500	600		2 500	2 500		
Anslutningsavgifter	2 000	2 000					
Övriga åtgärder	8 000	8 000					
Nybyggnader på Vallaområ- det	80 000	85 800		10 000	30 000	5.69	5.72
<i>Jönköping</i>							
Om- och tillbyggnad för lärar- högskolan m. m.		5 300		500	2 500	4.70	7.72
<i>Kalmar</i>							
Ombyggnad för lärarhögsko- lan m. m.		2 700 ^a		900	1 400	4.70	6.71
<i>Kristianstad</i>							
Ombyggnad för lärarhögsko- lan		3 200 ^a		1 000	1 900	4.70	6.71

Byggnadsobjekt	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart mån./år	Färdigställande mån./år
	1.4.68	1.4.69	Faktisk t. o. m. 1968/69	Beräknad för			
				1969/70	1970/71		
<i>Lund</i>							
Nybyggnad för växtfysiologi	6 170	6 170	6 141	29		7.61	7.63
Tillbyggnader för fysik	8 700	8 650	8 562	88		6.63	10.65
Försörjningsåtgärder:							
Översiktlig planläggning ..	1 100	1 100	945	} 2 000	1 000	successivt	
Anslutningsavgifter	3 200	3 200	915				
Övriga åtgärder	17 500	17 500	11 244				
Nybyggnad för observatorium på Romeleåsen	750	750	698	52		1.65	8.66
Nybyggnader för kemiska in- stitutionen	78 465	79 000	68 684	6 000	2 300	10.64	2.69
Fastighetsförvärv	3 410	3 135	2 010	1 125			
Nybyggnad för bakteriologi m. m.	11 600	11 100	10 407	693		8.65	7.67
Nybyggnad för radiofysik ..	2 530	2 530	2 399	131		11.66	1.68
Tillbyggnad för fysiologi och medicinsk fysik	2 210	2 130	2 036	94		1.66	3.67
Nybyggnad för matematik m. m.	11 150	11 150	10 989	161		8.62	7.64
Nybyggnad för sektion E	17 500	17 250	17 114	136		5.63	7.65
Nybyggnad för sektion M ...	27 250	27 150	26 662	180	300	1.64	6.66
Nybyggnad för sektion A	8 340	8 340	8 225	115		2.64	7.65
Nybyggnad för sektion V	21 455	21 455	20 834	400	200	3.65	7.67
Nybyggnad för datamaskin- central	2 300	2 190	1 916	170	100	12.67	11.68
Fundament m. m. för konst- verk	310	310	251	50	9	8.67	12.67
Ombyggnad för farmakologis- ka institutionen	3 245	3 365	1 719	1 500	100	4.68	1.70
<i>Göteborg</i>							
Nybyggnad för humanistiska fakulteten, etapp I	3 500	3 500	3 334	166		9.64	12.65
Försörjningsåtgärder för hu- manistiska fakulteten m. m.:							
Översiktlig planläggning ..	140	140	61	} 100	39	successivt	
Anslutningsavgifter	70	70	68				
Övriga åtgärder	520	520	462				
Byggnadsarbeten m. m. för zoologisk station på Tjärnö	1 120	1 145	915	200	20	10.68	6.69
Nybyggnad för odontologiska fakulteten	57 775	58 500	50 814	5 000	1 000	6.65	6.69
Tillbyggnad för anatomi	1 535	1 500	1 442	58		4.66	3.67
Försörjningsåtgärder inom me- dicinarområdet:							
Översiktlig planläggning ..	660	660	578	} 1 500	1 000	successivt	
Anslutningsavgifter	6 700	6 700	655				
Övriga åtgärder			1 384				

Byggnadsobjekt	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart mån./år	Färdigställande mån./år
	1.4.68	1.4.69	Faktisk t. o. m. 1968/69	Beräknad för			
				1969/70	1970/71		
Nybyggnad för sektion K ..	24 050	25 500 ¹	23 182	2 000	300	11.61	7.64
Nybyggnad för sektion V ..	33 650	34 110	27 203	5 000	1 800	11.63	7.69
Tilbyggnad för sektion E m. m.	5 600	5 500	5 228	272		6.64	11.65
Utökning av panncentralen m. m. vid Chalmers tekniska högskola	4 210	4 210	3 377	800	33	4.67	1.69
Försörjningsåtgärder inom Chalmers tekniska högskolas område:							
Översiktlig planläggning ..	1 100	1 100	1 028	1 500	1 000	successivt	
Slutredovisat		986	986				
Anslutningsavgifter	13 000	12 000	1 211				
Övriga åtgärder			6 255				
Ny- och ombyggnad för sek- tion M	25 800	26 200	21 194	4 000	900	8.66	8.69
Hörsalsbyggnad vid Chalmers tekniska högskola	2 585	2 500	2 478	22		11.65	1.67
Nybyggnad för sektion A m. m.	17 125	17 280	15 078	2 000	200	11.65	4.68
Nybyggnad för botaniska in- stitutionen	11 530	11 770	8 510	3 000	200	8.67	11.69
Nybyggnad för zoologiska in- stitutionen	13 460	13 460	4 634	6 000	500	12.67	2.70
Nybyggnad för institutionen för hygien m. m.	5 200	5 360	2 279	2 000	500	6.68	1.70
Nybyggnad för fysiska in- stitutionen m. m.	17 200	18 300	1 567	10 000	6 000	8.68	3.71
Forskningslaboratorium inom medicinarområdet	3 770	4 015	60		3 000	10.70	4.72
<i>Örebro</i>							
Försörjningsåtgärder:							
Översiktlig planläggning ..	3 000	600	1 500	1 000	successivt		
Anslutningsavgifter		550					
Övriga åtgärder		2 000					
Nybyggnader för gymnastik- och idrottshögskolan		10 700		2 300	7 000	5.70	9.71
<i>Falun</i>							
Ombyggnad m. m. för lärar- högskolan		3 000		600	2 000	5.70	8.71
<i>Gävle</i>							
Ombyggnad m. m. för lärar- högskolan m. m.		4 300		800	2 500	5.70	7.71
<i>Härnösand</i>							
Ombyggnad för lärarhögsko- lan		2 900 ²		700	1 700	5.70	7.71

Byggnadsobjekt	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart mån./år	Färdigställande mån./år
	1.4.68	1.4.69	Faktisk t. o. m. 1968/69	Beräknad för			
				1969/70	1970/71		
<i>Umeå</i>							
Nybyggnad för anatomi och histologi	8 760	8 780	8 679	101		6.64	9.65
Nybyggnad för lu-block, etapp I	6 000	6 000	5 866	134		6.64	1.66
Nybyggnad för lu-block, etapp II	7 200	7 150	6 932	218		6.65	1.67
Nybyggnad för kemi-hufo ..	15 000	14 850	14 353	497		6.65	8.67
Nybyggnad för zoologi, genetik-hufo	4 455	4 375	4 205	170		3.66	8.67
Nybyggnad för fysiologi, botanik m. m. — hufo	16 240	16 500	13 978	1 500	600	1.67	1.69
Nybyggnad för bibliotek, samhällsvetenskap m. m.	24 000	21 800	20 595	1 000	150	6.66	8.68
Försörjningsåtgärder:							
Översiktlig planläggning ..	1 250	1 300	1 296	} 2 000	500		successivt
Anslutningsavgifter	800	800	575				
Övriga åtgärder	12 000	12 400	8 803				
Nybyggnad för administration, datamaskincentral m. m.	4 075	4 075	3 805	250	20	4.67	8.68
Nybyggnad för matsal m. m.	6 960	7 145	3 929	2 900	100	6.68	2.70
Nybyggnad för lu-block, etapp III	8 500	9 000	690	3 500	4 500	9.69	5.71
<i>Luleå</i>							
Om- och tillbyggnad för lärarhögskolan m. m.		6 200		500	5 000	6.70	8.71
Summa	932 902	1 041 487	603 974	158 240	144 261		
Erfarenhetsgrundad reduktion av medelsbehovt				24 823	10 261		
Beräknat medelsbehov				133 417	134 000		

¹ Jfr prop. 1969: 150 (bil. 4 s. 23)² Jfr prop. 1970: 2 (bil. 5 s. 18)

Som framgår av förslaget till investeringsplan kan ett antal av de tidigare uppförda kostnadsramarna sänkas, i vissa fall med betydande belopp. I andra fall kan ramarna bibehållas oförändrade. Jag har i det föregående i regel inte redogjort för de objekt för vilka gällande ramar behöver höjas endast med hänsyn till den allmänna byggnadskostnadsstegringen och ökningen av byggnadsstyrelsens förskottsstatspålägg.

I förslaget till investeringsplan har jag fört upp nya kostnadsramar för *nybyggnad för kemi m. m.* samt *ny- och ombyggnad för sektion V* i Stockholm. Jag har vidare fört upp en ny kostnadsram för *utbyggnad av statens biblioteksdepå i Bålsta*.

Som jag redovisade i prop. 1969:36 (s. 5 och 15) har byggnadsstyrelsen anmält att kostnadsramen för *nybyggnad av simhallsanläggning vid gymnastik- och idrotts-högskolan i Stockholm* överskridits på grund av merkostnader till följd av brister och felaktigheter i bygghandlingarna. Riksrevisionsverket har numera yttrat sig i ärendet. Byggnadsstyrelsen redovisar att förhandlingar om ersättning för merkostnaderna fortfarande pågår och att storleken av det belopp som kan återvinnas f. n. inte går att ange. Jag har mot denna bakgrund i mitt förslag till investeringsplan fört upp kostnadsramen för objektet med oförändrat belopp.

I prop. 1968:104 (s. 16 och 24) redogjorde jag för ett *forskningslaboratorium inom medicinarområdet* i Göteborg. Byggnadsstyrelsen har projekterat denna tillbyggnad till byggnaderna för de medicinskt teoretiska institutionerna till förslagshandlingar och redovisat att laboratoriet inrymmer 1 820 m² rumsyta, vilket är mer än vad som tidigare beräknats. Styrelsen avser att spränga ut och inreda källarplanet i den omfattning som ryms inom kostnadsramen för objektet. Detta ytterligare lokal tillskott avses användas bl. a. för att öka antalet skyddsrumspatser inom området. Huvuddelen av lokalerna inom laboratoriet avses stå till konsistoriets förfogande för skiftande forskningsändamål och alltså inte permanent tilldelas en viss institution. Kungl. Maj:t har den 13 februari 1970 uppdragit åt styrelsen att utföra forskningslaboratoriet.

I det föregående har jag redovisat det *avtal om markområden för högre utbildning m. m. i Örebro* som träffats av statens förhandlingsnämnd. För egen del finner jag avtalet godtagbart. Jag avser därför att i annat sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att godkänna avtalet. För anslutningsavgiften enligt avtalet har en kostnadsram förts upp i förslaget till investeringsplan.

Reformeringen av lärarutbildningen medför, som jag redovisat i det föregående, att lärarhögskolorna behöver få utökade eller omändrade lokaler. Redogörelser för de arbeten som avser *lärarhögskolorna m. m. i Kalmar, Kristianstad och Härnösand* har tidigare lämnats i prop. 1970: 2 (bil. 5 s. 18). Nya kostnadsramar har i förslaget till investeringsplan förts upp för *lärarhögskolorna m. m. i Jönköping, Falun, Gävle och Luleå*. Den beräknade medelsförbrukningen för innevarande och nästa budgetår för dessa sju objekt utgör sammanlagt ca 22 milj. kr.

Som jag nämnt i det föregående har jag i detta sammanhang tagit upp endast sådana byggnadsobjekt för vilka projekteringen nått det stadium då redovisning till riksdagen — enligt handläggningsordningen — bör ske eller för vilka byggnadsarbetena avses bli påbörjade under innevarande kalenderår. Sedan projekteringshandlingar m. m. redovisats räknar jag med att det under nästa budgetår skall bli möjligt att föreslå att ytterligare objekt tas upp i investeringsplanen.

I likhet med vad som skett tidigare år har jag i förslaget till investeringsplan gjort en på erfarenheten grundad reducering av summan av de beräknade medelsförbrukningarna för de enskilda objekten. Jag räknar med att medel kan anvisas på tilläggsstat, om det visar sig nödvändigt för att den planerade byggnadsverksamheten skall kunna genomföras.

På grundval av mitt förslag till investeringsplan har jag gjort upp följande anslagsberäkning.

Anslagsberäkning

(1 000-tal kr.)

<i>Medelstillgång</i>		<i>Beräknad medelsförbrukning</i>	
Reservation 1.7.69	17 417	1969/70	133 417
Anslag för 1969/70	120 000	1970/71	134 000
Anslag för 1970/71 (förslag)	130 000		
	267 417		267 417

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna de riktlinjer för dimensionering av grundläggande utbildning inom vissa laborativa ämnesområden som jag förordat i det föregående,

b) till *Byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor m. m.* för budgetåret 1970/71 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 130 000 000 kr.

Inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m.

1968/69 Utgift	57 587 432	Reservation	2 097 123
1969/70 Anslag	60 000 000		
1970/71 Förslag	60 000 000		

Anslagsförslag m. m.

Från detta reservationsanslag bestrids kostnader för inredning och utrustning av lokaler vid universiteten och högskolorna inom utbildningsdepartementets område samt vid vissa statliga institutioner inom skol- och kulturområdena.

De i det föregående under rubriken Byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor m. m. omnämnda LUP-kommittéerna har till uppgift att bl. a. utarbeta utrustningsprogram, innefattande förslag till kostnadsramar, för samtliga läroanstalter på resp. ort och successivt överlämna programmen till utrustningsnämnden för universitet och högskolor som i sin tur är anslagsbegärande myndighet i utrustningsfrågor och som sedan har att vidta erforderliga åtgärder för programmets förverkligande.

Byggnadsstyrelsen och tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté har hand om den verksamhet som avser planering och upphandling av snickeriinredningar (laboratorie- och hörsalsinredningar) samt el-armatur och möbler m. m.

Förevarande reservationsanslag är genom beslut av Kungl. Maj:t innevarande budgetår fördelat på följande sätt

Byggnadsstyrelsen och tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté	18 000 000
Utrustningsnämnden för universitet och högskolor	41 500 000
Till Kungl. Maj:ts disposition	500 000
	60 000 000

De angivna medlen av 18 och 41,5 milj. kr. disponeras enligt av Kungl. Maj:t fastställda inrednings- resp. utrustningsplaner.

Anslagsframställningar avseende nästa budgetår föreligger från *byggnadsstyrelsen, tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté* samt *utrustningsnämnden för universitet och högskolor*.

Byggnadsstyrelsen

Styrelsen hemställer att 18 milj. kr. anvisas för styrelsens inredningsverksamhet budgetåret 1970/71. I följande sammanställning redovisas — i 1 000-tal kr. — styrelsens förslag till nya och ändrade kostnadsramar. Vissa av de kostnadsramar som i gällande inredningsplan uppförts som definitiva har kunnat sänkas.

Objekt	Tidigare medgiven ram		Begärd ny ram eller begärd ändring av tidigare ram	Nu begärd ram	
	definitiv	delram		definitiv	delram
<i>Stockholm</i>					
Statens biblioteksdepå i Bålsta			+ 1 500		1 500
Journalisthögskolan			+ 640		640
<i>Linköping</i>					
Teknisk utbildning och forskning samt universitetsfilialen		2 500	+ 4 500		7 000
<i>Växjö</i>					
Universitetsfilialen		330	+ 70		400
<i>Lund</i>					
Bakteriologi m. m.	900		- 150		750
<i>Göteborg</i>					
Seminarier för huslig utbildning	1 075		- 275		800
Fysiska institutionen m. m.		1 700	+ 600		2 300
Sektion E			+ 600		600
<i>Karlstad</i>					
Universitetsfilialen		360	+ 290		650
<i>Örebro</i>					
Nybyggnader för gymnastik- och idrottshögskolan			+ 615		615
<i>Umeå</i>					
Lu-blocket	2 325		+ 1 600		3 925

Tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté

Kommittén beräknar medelsbehovet för kommitténs inredningsverksamhet till 1 750 000 kr. för budgetåret 1970/71.

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor

Utrustningsnämnden föreslår att den för nämndens verksamhetsområde avsedda anslagsposten för budgetåret 1970/71 beräknas till 47 milj. kr.

Med överlämnande av förslag från LUP-kommittéerna, universitetskanslersämbetet, skolöverstyrelsen och interimsstyrelsen för den medicinska och tekniska utbildnings- och forskningsenheten i Linköping hemställer nämnden vidare om ändring av befintliga kostnadsramar eller införande av nya sådana i utrustningsplanen för nästa budgetår. Nämnden föreslår därutöver, att ramarna för vissa utrustningsobjekt, som enligt nämnden kan beräknas bli slutförda under budgetåret 1969/70, inte skall föras upp i planen för nästa budgetår.

I följande sammanställning redovisas — i 1 000-tal kr. — de föreslagna nya och ändrade kostnadsramarna.

Objekt	Tidigare medgiven ram		Begärd ny ram eller begärd ändring av tidigare ram	Nu begärd ram	
	definitiv	delram		definitiv	delram
<i>Stockholm</i>					
Medicinskt teoretiska institutionerna		5 000	+ 4 775	9 775	
Sektion A		} 1 800	} +1 050	1 850	
Sektion L					1 000
Kungl. biblioteket		750	+ 55	805	
Dramatiska institutet m. m.:					
Inredning		1 600	+ 700	2 300	
Utrustning	10 000		+ 720	10 720	
Icke-laborativa institutioner vid uni- versitetet		600	+1 900		2 500
Kemi-hufo m. m.			+7 000		7 000
Matsal inom Frescatiområdet			+ 320	320	
Seminarier för huslig utbildning			+2 000		2 000
<i>Uppsala</i>					
Nybyggnader på Artillerifältet, etapp I:					
c) Djurhus		500	+ 500		1 000
d) Övrig gemensam utrustning ..		550	+ 215		765
e) Apparatur m. m. för lu		2 600	+1 000		3 600
f) Apparatur m. m. för hufo		2 400	+ 500		2 900
Fysiska institutionen		1 000	+2 075	3 075	
Telefonväxel (kv. Observatoriet) ..			+1 200		1 200
<i>Linköping</i>					
Teknisk utbildning och forskning samt universitetsfilialen		4 000	+6 000		10 000
<i>Växjö</i>					
Universitetsfilialen		320	+ 80		400
<i>Karlstad</i>					
Universitetsfilialen		320	+ 100		420
<i>Örebro</i>					
Gymnastik- och idrottshögskolan ..			+ 400	400	
<i>Umeå</i>					
Telefonväxel		650	+ 120		770
Skoglig produktionslära			+ 275	275	
<i>Lärrhögskolorna</i>					
Intern television m. m.		750	+3 350	4 100	
Inlärningsstudior		600	+ 850	1 450	
AV- och laboratoriemateriel m. m. ..		2 400	+5 600	8 000	
Till Kungl. Maj:ts disposition (bud- getåret 1968/69)	2 000		-1 695	305	
Till Kungl. Maj:ts disposition (bud- getåret 1970/71)			+2 000	2 000	
Till universitetskanslersämbetets dis- position (budgetåret 1970/71)			+20 000	20 000	

Stockholm

Medicinskt teoretiska institutionerna. I det föregående har jag redogjort för den utökade laboratoriebyggnad som f. n. utförs på karolinska institutets område. Byggnadsobjektet omfattar sammanlagt 9 930 m² rumsyta och har kostnadsberäknats till 24,6 milj. kr.

I utrustningsplanen är en delram av 5 milj. kr. uppförd för de medicinskt teoretiska institutionerna (jfr prop. 1969: 36 s. 22 och 35). Ramen avser såväl en tidigare färdigställd tillbyggnad vid institutionen för fysiologi och medicinsk fysik och övriga befintliga byggnader som den nya laboratoriebyggnaden.

LUP-kommittén har nu lagt fram förslag till en definitiv kostnadsram för utrustningsobjektet.

För gemensam utrustning beräknar kommittén ca 1,5 milj. kr., varav 110 000 kr. för verkstadsutrustning, 210 000 kr. för AV-utrustning, 600 000 kr. för TV-utrustning, 70 000 kr. för skriv- och stencilcentral, AV-förråd, varumottagning m. m., 393 000 kr. för teletekniska anläggningar och 100 000 kr. för flyttningskostnader m. m.

Kommittén tar upp 3 575 000 kr. för apparatur m. m. för lägre undervisning (lu) och 3,7 milj. kr. för apparatur m. m. för högre undervisning och forskning (hufo) enligt följande.

	lu	hufo
Anatomi	1 025 000	1 000 000
Histologi	700 000	900 000
Medicinsk kemi	650 000	800 000
Fysiologi och medicinsk fysik samt farmakologi (enbart lu)	1 200 000	1 000 000

Vidare har enligt kommittén 1 milj. kr. disponerats för utrustning av den förut nämnda tillbyggnaden vid institutionen för fysiologi och medicinsk fysik. LUP-kommittén föreslår sålunda en definitiv kostnadsram av (1 500 000 + 3 575 000 + 3 700 000 + 1 000 000 =) 9 775 000 kr.

I inredningsplanen har för de medicinskt teoretiska institutionerna förts upp en definitiv kostnadsram av 4,2 milj. kr. (jfr prop. 1969: 137 s. 26, SU 187, rskr 421 och 1969: 150 bil. 4 s. 20, SU 183, rskr 417).

Sektionerna A, L och V. Den årliga intagningen av studerande ökade vid sektion A vid tekniska högskolan i Stockholm höstterminen 1967 från 72 till 90 och vid sektion L höstterminen 1966 från 56 till 60 samt höstterminen 1967 med ytterligare 10 till 70.

I prop. 1968: 104 (s. 4) lämnades redogörelse för en nybyggnad för sektion A m. m. Därav framgår bl. a. att nybyggnaden, som beräknas vara färdigställd i april 1970, omfattar ca 6 920 m², vilket innebär en ökning av sektionens lokaler med ca 2 700 m². Kostnaden för byggnaden och tillhörande försörjningsåtgärder har beräknats till 14 950 000 kr.

I nämnda proposition (s. 8) redovisas även en tillbyggnad för sektion L. Byggnaden, som färdigställdes i december 1969, omfattar 1 144 m² och har kostnadsberäknats till 2 610 000 kr.

I det föregående har jag redogjort för ny- och ombyggnad för sektion V. Kostnaderna för byggnadsobjektet inkl. försörjningsåtgärder har beräknats till 9 045 000 kr.

I gällande utrustningsplan är för sektionerna A, L och V uppförd en delram av 1,8 milj. kr. För sektion L föreslår kommittén en kostnadsram av 1 milj. kr., varav 200 000 kr. för gemensam utrustning och 800 000 kr. för apparatur m. m. För sektion A föreslår kommittén en kostnadsram av 1 850 000 kr. enligt följande.

Gemensam utrustning	365 000
Byggnadsfunktionslära	300 000
Konstruktionslära (varav för konditioneringsutrustning 610 000)	950 000
Byggnadsakustik	200 000
Övriga institutioner	35 000

Kungl. biblioteket. I utrustningsplanen är uppförd en delram av 750 000 kr. för kungl. biblioteket (jfr prop. 1965: 104 s. 613). LUP-kommittén föreslår att ramen höjs med 55 000 kr. till 805 000 kr. och därvid betecknas som definitiv. Höjningen avser kostnaderna för TV-utrustning m. m. Utrustningskostnaderna för det underjordiska bokmagasin som nu byggs bör enligt kommittén kunna bestridas inom kostnadsramen.

Dramatiska institutet m. m. Av redogörelsen för objektet i prop. 1969: 1 (bil. 10 s. 154, 164 och 169) framgår att staten förhyrt lokaler för dramatiska institutet och en rad andra ändamål i Svenska filminstitutets nybyggnad på Gärdet i Stockholm, vilken beräknas vara färdig hösten 1970. Utrustningsnämnden fick den 8 mars 1968 i uppdrag att inreda och utrusta dessa lokaler. I gällande utrustningsplan finns uppförd en definitiv kostnadsram av 10 milj. kr. för utrustning av dramatiska institutet (jfr prop. 1969: 2 bil. 6 s. 28). Vidare har en i utrustningsplanen tidigare uppförd delram av 1 milj. kr. för inredning av de lokaler som staten hyrt i ifrågavarande nybyggnad (jfr prop. 1969: 36 s. 25 och 35) höjts till 1,6 milj. kr. (jfr prop. 1970: 2 bil. 5 s. 15, SU 25, rskr 68).

Utrustningsnämnden har nu slutfört sin projektering av erforderlig inredning för de förhyrda lokalerna. Nämnden föreslår att en definitiv kostnadsram av 2,3 milj. kr. för inredning förs upp i utrustningsplanen. Inom denna ram har beräknats 0,4 milj. kr. för ändamål som brukar bekostas från investeringsanslag. Nämnden föreslår vidare att den definitiva kostnadsramen av 10 milj. kr. för utrustning höjs med 720 000 kr.

Icke-laborativa institutioner vid universitetet. I det föregående har jag redogjort för de sex nybyggnaderna för icke-laborativa institutioner i Frescati. Byggnads-

komplexet, som omfattar drygt 40 000 m² rumsyta, har kostnadsberäknats till 74,9 milj. kr. För objektet är en delram av 4 milj. kr. uppförd i inredningsplanen.

LUP-kommittén föreslår att den i utrustningsplanen uppförda delramen av 600 000 kr. för ifrågavarande institutioner nästa budgetår höjs till 2,5 milj. kr. Ramen bör enligt kommittén fortfarande betecknas som delram. Av sistnämnda belopp avser 700 000 kr. teletekniska anläggningar, 300 000 kr. AV-utrustning, 400 000 kr. TV-utrustning och språklaboratorier, 700 000 kr. utrustning av de institutionslokaler som beräknas vara färdigställda före årsskiftet 1971/72 och 400 000 kr. utrustning av gemensamma lokaler, institutionsgruppsbibliotek, flyttningskostnader m. m.

Matsal inom Frescatiområdet. Som jag redovisat i det föregående kommer sammanlagt 800 platser, varav 250 kaféplatser, att anordnas i en provisorisk matsal inom Frescatiområdet. Matsalen avses bli tagen i bruk till höstterminen 1970.

I investeringsplanen är för objektet uppförd en kostnadsram av 2 540 000 kr. och i inredningsplanen en definitiv kostnadsram av 325 000 kr. (jfr prop. 1969: 150 bil. 4 s. 20 och 23).

Utrustningsnämnden föreslår i samråd med universitetsrestaurangkommittén en kostnadsram av 320 000 kr. för utrustning av matsalen.

Statens biblioteksdepå i Bålsta. I det föregående har jag redogjort för den planerade utbyggnaden av biblioteksdepån i Bålsta. För inredning av utbyggnaden redovisar byggnadsstyrelsen två alternativ. Kostnaderna för fast hyllinredning uppskattas till 900 000 kr. Kostnaderna för inredning med tätpackningssystem uppskattar byggnadsstyrelsen till 1,5 milj. kr. Styrelsen föreslår att en definitiv kostnadsram med sistnämnda belopp förs upp i inredningsplanen.

Uppsala

Nybyggnader på Artillerifältet, etapp I. Redogörelse för dessa nybyggnader lämnades senast i prop. 1969: 36 (s. 26). Nybyggnaderna planeras för att tillgodose lokalbehoven för de medicinskt teoretiska ämnena samt den farmaceutiska fakulteten, som skall flyttas till Uppsala (jfr prop. 1965: 141, SU 173, rskr 411). Vidare avses lokaler för vissa naturvetenskapliga ämnesområden bli förlagda till nybyggnaderna.

Etapp I omfattar ca 13 300 m² rumsyta och har kostnadsberäknats till 30 340 000 kr. I gällande inredningsplan finns för etappen uppförd en delram av 4 milj. kr. I följande sammanställning redovisas de i gällande utrustningsplan uppförda delramarna för objektet (jfr prop. 1969: 36 s. 26 och 35) samt de av LUP-kommittén föreslagna höjningarna.

Telefonväxel	135 000	
Verkstad	450 000	
Djurhus	500 000	+ 500 000
Övrig gemensam utrustning	550 000	+ 215 000
Apparatur m. m. för lu	2 600 000	+1 000 000
Apparatur m. m. för hufo	2 400 000	+ 500 000
	6 635 000	+2 215 000

Kommittén beräknar, i avvaktan på att det skall bli möjligt att göra en samlad bedömning av utrustningen för det djurhus som ingår i etapp I och ytterligare ett planerat djurhus, sammanlagt 1 milj. kr. för utrustning av det förstnämnda djurhuset.

Under delramen Övrig gemensam utrustning har kommittén tagit upp kostnader för utrustning i gemensamma lokaler, för teletekniska anläggningar, för konsulter, flyttningar m. m. Kommittén föreslår att delramen höjs med 215 000 kr. för att den planerade anskaffningen av utrustning i gemensamma lokaler m. m. skall kunna genomföras samt för utrustning av en provisorisk matsal och anskaffande av en mindre transportbil.

Inom den i gällande utrustningsplan upptagna delramen av 2,6 milj. kr. för utrustning av lokalerna för grundutbildning (lu) beräknar kommittén 2 191 000 kr. för anatomi, histologi, medicinsk kemi, fysiologi och medicinsk fysik samt farmakologi. Vidare beräknar kommittén 80 000 kr. för medicinsk mikrobiologi, 185 000 kr. för mikrobiologi vid matematisk-naturvetenskapliga fakulteten, 24 000 kr. för biokemi vid matematisk-naturvetenskapliga fakulteten och 120 000 kr. för biokemi vid farmaceutiska fakulteten. Härutöver tar kommittén upp 1 milj. kr. för utökad laborationsundervisning till följd av omläggningen av studieordningen vid farmaceutiska fakulteten (jfr prop. 1970: 1 bil. 10 s. 285).

För utrustning för högre utbildning och forskning (hufo) beräknar kommittén 300 000 kr. för anatomi, histologi och medicinsk kemi samt 2,1 milj. kr. för fysiologi, medicinsk fysik och farmakologi. Kommittén föreslår en höjning av delramen med 500 000 kr. för biokemi, toxikologi och farmakologi vid farmaceutiska fakulteten.

Fysiska institutionen. Som framgår av redogörelsen för nybyggnaden för fysiska institutionen m. m. i prop. 1968: 104 (s. 9) får fysiska institutionen, som nu disponerar ca 8 100 m² nettoyta (jfr SOU 1965: 12 s. 631), genom nybyggnaden ett lokaltillskott om ca 3 500 m² rumsyta. Till nybyggnaden skall vidare förläggas den Tandem van de Graaff-accelerator för vilken jag redogjort i prop. 1969: 36 (s. 27) och vissa utrymmen som behövs i anslutning till acceleratoren. I gällande inredningsplan är uppförd en definitiv kostnadsram av 1,2 milj. kr. för nybyggnaden (jfr prop. 1968: 104 s. 43).

Antalet utbildningsplatser i fysik vid matematisk-naturvetenskapliga fakulteten vid universitetet skall vara 240 enligt den nu gällande riktpunkten för planeringen för de spärrade naturvetenskapliga ämnena (jfr prop. 1965: 141 s. 43 och 140, SU 173, rskr 411). Vid universitetet i Uppsala bedrivs vidare sedan 1962

civilingenjörsutbildning med en intagning av 30 studerande årligen. Läsåret 1968/69 började vid universitetet fyraårig civilingenjörsutbildning med 60 utbildningsplatser per år (jfr prop. 1965: 141 s. 139).

På uppdrag av Kungl. Maj:t utreder universitetskanslersämbetet frågan om anordnande av teknisk utbildning — motsvarande de ämne-teoretiska delarna av nuvarande utbildning för teknisk magisterexamen — inom ramen för en fastare organisation av utbildningen vid de filosofiska fakulteterna (jfr prop. 1969: 1 bil. 10 s. 325). I avvaktan på förslag i hithörande frågor har den tidigare planerade utbildningen för teknisk magisterexamen i Uppsala inte anordnats (jfr prop. 1968: 1 bil. 10 s. 287).

LUP-kommittén föreslår att den i utrustningsplanen uppförda delramen av 1 milj. kr. höjs till 3 075 000 kr. Ramen kan enligt kommittén därvid betecknas som definitiv. Av sistnämnda belopp avser 400 000 kr. utrustning i fysik för de två första årskurserna av den fyraåriga civilingenjörsutbildningen, 1 125 000 kr. ämnesinriktad basutrustning och basutrustning av lokalerna i nybyggnaden samt 1 550 000 kr. laborations- och demonstrationsutrustningen. Kommittén beräknar att den föreslagna laborationsutrustningen kommer att räcka för framtida tekniska magisterutbildning om denna ges en elektroteknisk inriktning.

Linköping

Teknisk utbildning och forskning samt universitetsfilialen. I det föregående har jag redogjort för de planerade nybyggnaderna inom Vallaområdet. Som framgår av redogörelsen beräknas den första inflyttningen kunna ske till höstterminen 1970.

Interimsstyrelsen föreslår nu att den i utrustningsplanen uppförda delramen av 4 milj. kr. höjs till 10 milj. kr., varav 9 milj. kr. avser teknisk utbildning och forskning samt 1 milj. kr. universitetsfilialen. Ramen bör enligt styrelsen fortfarande betecknas som delram.

I inredningsplanen är uppförd en delram av 2,5 milj. kr. Byggnadsstyrelsen föreslår att ramen höjs till 7 milj. kr. och allfort betecknas som delram.

Göteborg

Fysiska institutionen m. m. Redogörelse för nybyggnaden för fysiska institutionen m. m. lämnades senast i prop. 1969: 36 (s. 10 och 31). Nybyggnaden, som beräknas vara färdigställd i mars 1971, omfattar sammanlagt ca 7 200 m² rumsyta och har kostnadsberäknats till 18,3 milj. kr. För objektet finns en definitiv kostnadsram av 6,9 milj. kr. uppförd i utrustningsplanen.

Byggnadsstyrelsen föreslår nu att den i inredningsplanen uppförda delramen av 1,7 milj. kr. för objektet höjs till 2,3 milj. kr. Ramen kan enligt styrelsen därvid betecknas som definitiv.

Örebro

Gymnastik- och idrottshögskolan. I det föregående har jag redogjort för nybyggnaderna för gymnastik- och idrottshögskolan. Byggnaderna omfattar en rumsyta av 5 150 m² och har kostnadsberäknats till 10,7 milj. kr. Byggnadsobjektet består av en idrottshall i ett plan och en gymnastikbyggnad i två plan förenade genom gångkulvert. Byggnaderna beräknas kunna tas i bruk till höstterminen 1971.

LUP-kommittén för Uppsala föreslår att en definitiv kostnadsram av 400 000 kr. för högskolan förs upp i utrustningsplanen.

Byggnadsstyrelsen föreslår att en definitiv kostnadsram av 615 000 kr. förs upp i inredningsplanen.

Umeå

Lu-blocket. För de två första etapperna av lu-blocket, som omfattar lokaler för naturvetenskaplig och medicinsk grundutbildning, har i inredningsplanen förts upp en definitiv ram av 2 325 000 kr (jfr prop. 1966: 150 bil. 4 s. 27 och 28). För täckande av inredningskostnaderna för den tredje etappen, för vilken jag redogjort i det föregående, föreslår byggnadsstyrelsen att nämnda ram höjs till 3 925 000 kr.

Telefonväxel. I utrustningsplanen är en delram av 650 000 kr. uppförd för telefonväxel vid universitetet i Umeå (jfr prop. 1967: 104 s. 34). Den befintliga växeln, som är placerad i nybyggnaden för administration, datamaskincentral m. m., har 500 anknypningar. Med hänsyn till bl. a. lärarhögskolans planerade förläggning till universitetsområdet, vilket jag redogjort för i det föregående, bör enligt LUP-kommittén antalet anknypningar utökas till 700. Kommittén föreslår därför att nämnda delram höjs till 770 000 kr.

Kostnadsramar för oförutsedda ändamål

Sedan budgetåret 1966/67 har i inrednings- och utrustningsplanerna förts upp kostnadsramar Till Kungl. Maj:ts disposition (jfr prop. 1966: 104 s. 61) för oförutsedda inrednings- och utrustningsbehov samt för mindre objekt för vilka särskilda ramar inte förts upp i inrednings- och utrustningsplanerna. För innevarande budgetår är dessa kostnadsramar uppförda med ett belopp av 2 milj. kr. vardera. För nästa budgetår bör enligt berörda myndigheter motsvarande ramar föras upp med samma belopp, dvs. 2 milj. kr. vardera.

I det föregående har jag redogjort för de ytramar som tills vidare skall tjäna som riktpunkter för lokalplaneringen av icke-laborativa institutioner vid universitetet m. fl. läroanstalter. Enligt universitetskanslersämbetet bör det vara möjligt att fastställa motsvarande planeringsramar för anskaffande av inredning och utrustning för dessa lokaler. Inom dessa ramar bör enligt ämbetet planerande och verkställande myndigheter kunna anskaffa resurser till såväl nybyggnader som förhyr-

ningar utan att i varje enskilt fall behöva underställa ärendet Kungl. Maj:ts prövning.

Universitetskanslersämbetet föreslår efter samråd med byggnadsstyrelsen och samarbetsnämnden för LUP-kommittéerna att nya kostnadsramar för förhyrningsobjekt förs upp i inrednings- och utrustningsplanerna, benämnda resp. Till byggnadsstyrelsens disposition och Till utrustningsnämndens disposition.

Till universitetskanslersämbetets disposition

I utrustningsplanen är en kostnadsram uppförd för budgetåret 1969/70 av 10 milj. kr., benämnd Till universitetskanslersämbetets disposition (jfr prop. 1969: 36 s. 37). Ramen avser i första hand att möjliggöra en planmässig upprustning och komplettering av inredning och utrustning vid institutioner där särskilda behov föreligger. Inom ramen bestrids också kostnader som föranleds av ändrade studieplaner. Ramen skall vidare användas för behov som följer av ett ökat utnyttjande av tekniska hjälpmedel i utbildningen, t. ex. nät för TV-distribution, samt för oförutsedda anskaffningsbehov som uppstår under löpande budgetår (jfr prop. 1969:36 s. 32 och 38).

Universitetskanslersämbetet och samarbetsnämnden för LUP-kommittéerna föreslår i samråd att motsvarande ram till ämbetets disposition för nästa budgetår förs upp med 20 milj. kr. Enligt ämbetet och nämnden bör kostnadsramen successivt ökas till en sådan nivå att all försliten och omodern utrustning kan ersättas efter rimlig avskrivningstid. Ämbetet och nämnden framhåller att de uppdämda behoven av återanskaffningar, fortsatt upprustning med lättare tekniska hjälpmedel och språklaboratorier, krav på en mera omfattande basutrustning för läromedelscentralerna samt fortsatt utbyggnad av TV-anläggningar motiverar den föreslagna resursförstärkningen. Vidare behövs enligt ämbetet och nämnden ökade medel för utrustning föranledd av den nya studieordningen vid de filosofiska fakulteterna.

Föredraganden

Med utgångspunkt i de förslag till kostnadsramar för inredning och utrustning som jag redogjort för i det föregående har jag gjort upp följande förslag till inrednings- och utrustningsplaner.

Inredningsplan

(1 000-tal kr.)

Objekt	Förordad ram eller förordad ändring av tidigare ram	Kostnadsram			Medelsför- brukning t. o. m. 30.6.1969
		definitiv ram	delram	art ¹	
<i>Stockholm</i>					
Om- och tillbyggnad för farmakologi		700		1	673
Medicinskt teoretiska institutionerna		4 200		1	959
Nybyggnad av simhallsanläggning vid gymnastik- o. idrottshögskolan		195		1	144
Riksarkivet		1 375		1	1 242
Om- och tillbyggnad för försvarsme- dicinsk forskning m. m.		300		1	290
Ombyggnad för sektion B		360		1	282
Lokaler i kv. Blästern för tandläkar- utbildning		350		1	299
Ombyggnad för fysik, centralverkstad m. m.		450		1	
Nybyggnad av bokmagasin för kungl. biblioteket			650	1	182
Ombyggnad för sektion E m. m.		1 500		1	
Sektionerna A, L och V			2 000	1	
Icke-laborativa institutioner vid uni- versitetet			4 000	1	209
Matsal inom Frescatiområdet		325		1	
Statens biblioteksdepå i Bålsta	+ 300		300	3	
<i>Sigtuna</i>					
Hällsboskolan		600		1	
<i>Uppsala</i>					
Universitetsbiblioteket		2 900		1	1 940
Nybyggnader på Artillerifältet, etapp I			4 000	1	2 678
Nybyggnad för fysiska institutionen m. m.		1 200		1	42
<i>Linköping</i>					
Teknisk utbildning och forskning samt universitetsfilialen	+ 3 500		6 000	2 b	534
<i>Växjö</i>					
Universitetsfilialen	+ 70		400	2 b	270
<i>Lund</i>					
Radiofysik		280		1	214
Fysiologi och medicinsk fysik		325		1	271
Bakteriologi m. m.	— 150	750		2 a	677
Kemiska institutionen		8 250		1	7 688
Nybyggnad för sektion M		2 225		1	2 074
Nybyggnad för sektion A		1 200		1	1 078
Nybyggnad för sektion V		2 100		1	2 005
Farmakologiska institutionen		600		1	189
Landsarkivet		1 150		1	

Objekt	Förordad ram eller förordad ändring av tidigare ram	Kostnadsram			Medelsför- brukning t. o. m. 30.6.1969
		definitiv ram	delram	art ¹	
<i>Göteborg</i>					
Tillbyggnad för anatomi m. m.		350		1	316
Nybyggnad för odontologisk fakultet		6 000		1	3 866
Nybyggnad för sektion V		3 600		1	2 286
Nybyggnad för sektion A m. m. ...		2 000		1	1 847
Seminarier för huslig utbildning	— 275	800		2 a	760
Ny- och ombyggnad för sektion M .		2 600		1	2 134
Nybyggnad för botaniska institutio- nen		1 400		1	212
Nybyggnad för zoologiska institutio- nen		1 500		1	285
Nybyggnad för institutionen för hy- gien m. m.		660		1	5
Forskningslaboratorium inom medi- cinarområdet		500		1	134
Fysiska institutionen m. m.	+ 500	2 200		2 b	12
<i>Karlstad</i>					
Universitetsfilialen	+ 180		540	2 b	288
<i>Örebro</i>					
Universitetsfilialen m. m.			350	1	152
Nybyggnader för gymnastik- och idrottshögskolan	+ 615	615		3	
<i>Umeå</i>					
Nybyggnad för anatomi och histologi		1 450		1	1 390
Lu-blocket	+ 1 500	3 825		2 a	2 155
Nybyggnad för kemi-hufo		2 100		1	2 021
Nybyggnader för zoologi m. m. -hufo		2 900		1	2 003
Samhällsvetenskap m. m.		2 600		1	2 284
Universitetsbiblioteket		1 500		1	1 480
Administration m. m.		250		1	245
Matsal		550		1	73
Till Kungl. Maj:ts disposition (bud- getåret 1966/67)		1 893		1	1 743
Till Kungl. Maj:ts disposition (bud- getåret 1967/68)	+ 145	1 276		2 a	1 090
Till Kungl. Maj:ts disposition (bud- getåret 1968/69)	— 1 700	300		2 a	
Till Kungl. Maj:ts disposition (bud- getåret 1969/70)		2 000		1	
Till Kungl. Maj:ts disposition (bud- getåret 1970/71)	+ 2 000	2 000		3	
	+ 6 685	76 204	18 240		50 721
		94 444			

¹ Art av kostnadsram för resp. objekt:

1. Av statsmakterna redan godtagen kostnadsram.
- 2 a. Förslag till ändrad kostnadsram (tidigare fastställd som definitiv).
- 2 b. Förslag till ändrad kostnadsram (tidigare fastställd som delram).
3. Förslag till ny kostnadsram.

Utrustningsplan

(1 000-tal kr.)

Objekt	Förordad ram eller förordad ändring av tidigare ram	Kostnadsram			Medelsför- brukning t. o. m. 30/6 1969
		definitiv ram	delram	art ¹	
<i>Stockholm</i>					
Telefonväxel för Frescatiområdet ..			1 000	1	76
Medicinskt teoretiska institutionerna	+ 3 000	8 000		2 b	1 044
Regleringsteknik		420		1	270
Sektion M		7 500		1	6 271
Sektion E		3 400		1	583
Nybyggnad för sektion B		8 000		1	4 824
Sektionerna A, L och V	+ 400		2 200	2 b	265
Telefonväxel vid tekniska högskolan Riksarkivet:			155	1	50
Flyttningskostnader		2 235 ²		1	1 157
Utrustning m. m.		3 800		1	3 545
Kungl. biblioteket	+ 55	805		2 b	672
Sektion F		170		1	69
Fasta tillståndets fysik		200		1	12
Centralverkstad vid tekniska hög- skolan		355		1	17
Telefonväxel vid karolinska institutet			465	1	
Dramatiska institutet m. m.:					
Inredning	+ 400	2 000		2 b	304
Utrustning		10 000		1	925
Icke-laborativa institutioner vid uni- versitetet	+ 1 500		2 100	2 b	28
Biofysik			450	1	
Matsal inom Frescatiområdet	+ 320	320		3	
<i>Sigtuna</i>					
Hällsboskolan		640		1	34
<i>Uppsala</i>					
Universitetsbiblioteket		850		1	504
Nybyggnader på Artillerifältet, etapp I:					
a) Telefonväxel			135	1	103
b) Verkstad			450	1	42
c) Övrig gemensam utrustning	+ 200		750	2 b	146
d) Apparatur m. m. för lu	+ 1 000		3 600	2 b	1 874
e) Apparatur m. m. för hufo	+ 800		3 700	2 b	1 171
Tandem van de Graaff-accelerator ..		8 700		1	5 595
Hygien			450	1	1
Fysiska institutionen	+ 1 000		2 000	2 b	78
<i>Linköping</i>					
Teknisk utbildning och forskning samt universitetsfilialen	+ 6 000		10 000	2 b	691
<i>Växjö</i>					
Universitetsfilialen	+ 30		350	2 b	266

Objekt	Förordad ram eller förordad ändring av tidigare ram	Kostnadsram			Medelsför- brukning t. o. m. 30/6 1969
		definitiv ram	delram	art ¹	
<i>Lund</i>					
Kemiska institutionen		23 500		1	14 364
Telefonväxel			875	1	561
Viss allmän utrustning			850	1	849
Sektion F		6 800		1	5 363
Sektion E		7 000		1	5 209
Sektion M		9 000		1	7 923
Sektion A		1 350		1	1 082
Sektion V		6 000		1	3 902
Mikrobiologi			450	1	342
Farmakologi		1 400		1	578
Hygien			250	1	14
<i>Göteborg</i>					
Tjärnö marinzoologiska fältstation m. m.		150		1	70
Preklinisk utbildning m. m.		1 900		1	937
Nybyggnad för odontologisk fakultet		18 000		1	10 150
Telefonväxel för humanistiska fakul- teten m. m.			190	1	154
Fysiska institutionen m. m.		6 900		1	844
Kemi (forskning m. m.)		6 500		1	5 733
Kemisk apparatteknik		2 210		1	3 007
Värmeteknik och maskinlära		1 280		1	
Ny- och ombyggnad för sektion M ..		7 000		1	1 436
Sektion V		7 500		1	2 802
Sektion A		1 000		1	258
Telefonväxel vid Chalmers tekniska högskola			520	1	445
Seminarier för huslig utbildning ...		1 015		1	846
Botaniska institutionen		2 500		1	219
Zoologiska institutionen		1 750		1	269
Telefonväxel för medicinarområdet .			165	1	125
Hygien		500		1	26
Forskningslaboratorium inom medi- cinarområdet		750		1	
<i>Karlstad</i>					
Universitetsfilialen	+ 55		375	2 b	296
<i>Örebro</i>					
Undervisningsutrustning för fysik ..			500	1	272
Icke-laborativa ämnen m. m.			550	1	387
Gymnastik- och idrottshögskolan ...	+ 400	400		3	
<i>Umeå</i>					
Mikrobiologi m. m.		2 100		1	1 572
Farmakologi		1 445		1	946
Hygien		600		1	208
Universitetsbiblioteket		615		1	385

Objekt	Förordad ram eller förordad ändring av tidigare ram	Kostnadsram			Medelsför- brukning t. o. m. 30/6 1969
		definitiv ram	delram	art ¹	
Anatomi och histologi		3 800		1	3 266
Odontologisk utbildning m. m.		4 350		1	4 130
Undervisningspaviljonger:					
Allmän utrustning		640		1	632
Undervisningsutrustning (fysikäm- nena)		1 110		1	1 082
Fysik (forskning m. m.)			630	1	229
Lu-blocket		5 250		1	4 609
Kemi-hufo		5 800		1	5 002
Zoologi m. m. — hufo		5 450		1	3 369
Telefonväxel	+ 120		770	2 b	546
Samhällsvetenskap m. m.			1 300	1	833
Matsal		380 ²		1	
<i>Lärarhögskolorna</i>					
Intern television m. m.	+ 3 000	3 750		2 b	497
Inlärningsstudior	+ 150	750		2 b	438
AV- och laboratoriemateriel m. m. ..	+ 4 600	7 000		2 b	672
<i>Vissa utredningskostnader</i>		250		1	14
<i>Till Kungl. Maj:ts disposition (bud- getåret 1968/69)</i>	— 1 695	305		2 a	168
<i>Till Kungl. Maj:ts disposition (bud- getåret 1969/70)</i>		2 000		1	
<i>Till Kungl. Maj:ts disposition (bud- getåret 1970/71)</i>	+ 1 000	1 000		3	
<i>Till universitetskanslersämbetets dis- position (budgetåret 1968/69)</i>		5 000		1	3 125
<i>Till universitetskanslersämbetets dis- position (budgetåret 1969/70)</i>		10 000		1	
<i>Till universitetskanslersämbetets dis- position (budgetåret 1970/71)</i>	+17 000	17 000		3	
	39 335	250 395	35 230		130 803
		285 625			

¹ Art av kostnadsram för resp. objekt:

1. Av statsmakterna redan godtagen kostnadsram.
- 2a. Förslag till ändrad kostnadsram (tidigare fastställd som definitiv).
- 2b. Förslag till ändrad kostnadsram (tidigare fastställd som delram).
3. Förslag till ny kostnadsram.

² Jfr prop. 1969: 150 (bil. 4 s. 20).

I avvaktan på att förslag skall läggas fram om utrustning för sektion V vid tekniska högskolan i Stockholm tar jag nu endast upp en begränsad ökning av kostnadsramen för *sektionerna A, L och V*.

Jag har utgått från att *statens biblioteksdepå i Bålsta* kommer att inredas med tätpackningssystem. För att möjliggöra förberedande anskaffning tar jag upp en delram av 300 000 kr. i förslaget till inredningsplan.

Kostnadsramen *Till universitetskanslersämbetets disposition* är, som framgår av

det föregående, i gällande utrustningsplan uppförd med 10 milj. kr. För budgetåret 1968/69 uppgick motsvarande ram till 5 milj. kr. Ramarna till ämbetets disposition medför bl. a. att inredning och utrustning i betydande utsträckning kan anskaffas efter beslut av ämbetet i samråd med LUP-kommittéerna och utrustningsnämnden utan att enskilda ärenden behöver underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Mot bakgrund av de medelsbehov som redovisats av myndigheterna har jag för nästa budgetår i förslaget till utrustningsplan tagit upp en kostnadsram Till universitetskanslersämbetets disposition av 17 milj. kr. Jag har därvid räknat med att ramen skall kunna utnyttjas för behov inom ämbetets förvaltningsområde som inte tillgodoses genom särskilda kostnadsramar.

Vad jag nu anfört innebär att den i utrustningsplanen uppförda kostnadsramen Till Kungl. Maj:ts disposition i fortsättningen endast bör komma till användning för ändamål utanför universitetskanslersämbetets förvaltningsområde. Jag har för nästa budgetår tagit upp ramen med 1 milj. kr.

I inredningsplanen har jag för budgetåret 1970/71, liksom för innevarande budgetår, beräknat en ram Till Kungl. Maj:ts disposition av 2 milj. kr.

I inrednings- och utrustningsplanerna har jag tagit upp kostnadsramar av sammanlagt (94 444 000 + 285 625 000 =) 380 069 000 kr. Med anlitanande av dessa ramar har vid utgången av budgetåret 1968/69 betalats ut (50 721 000 + 130 803 000 =) 181 524 000 kr. Vid utgången av budgetåret 1968/69 utgjorde behållningen på de anslagsposter som byggnadsstyrelsen och tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté samt utrustningsnämnden disponerar sammanlagt 2 072 621 kr. För innevarande budgetår har 59,5 milj. kr. ställts till dessa myndigheters förfogande. För nästa budgetår räknar jag med att sammanlagt 60 milj. kr. bör anvisas, varav 500 000 kr. till Kungl. Maj:ts disposition under en särskild anslagspost. De föreslagna planerna innebär sålunda att nämnda myndigheter skall kunna beställa inredning och utrustning för sammanlagt (380 069 000 - 181 524 000 - 2 072 621 - 59 500 000 - 59 500 000 =) 77 472 379 kr. att betalas tidigast under budgetåret 1971/72.

Erfarenheten visar att det är förenat med betydande svårigheter att beräkna medelsförbrukningen under förevarande anslag. Om verksamheten skulle få en större omfattning än som f. n. kan förutses räknar jag med att de ytterligare medel som behövs kan få begäras på tilläggsstat till riksstaten för nästa budgetår.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m.* för budgetåret 1970/71 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 60 000 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten

INNEHÅLL

	Sid.
Byggnadsarbeten för vissa kulturändamål	
Anslagsförslag m. m.	3
Föredraganden	4
Byggnadsarbeten vid universiteten och vissa högskolor m. m.	
Anslagsförslag m. m.	5
Föredraganden	18
Inredning och utrustning av lokaler vid universitet, högskolor m. m.	
Anslagsförslag m. m.	27
Föredraganden	36